

CSÜÖTÖ, DINTÉR PÁLNE

CSÜÖTÉS KÖRSE, 1996.

TART: DÉGI TAFARAGÁSOS TORNÁCIK, UERANDÁIK

39 lap, 50 pte

FÖLDRAJZI MUTATÓ: KAPOLY

SZAKMUTATÓ: X
XV, A

PAPÍRIPARI VÁLLALAT

KISKUNHALASI GYÁRA

LELTÁRKÖNÁS

ÁTVEZETVE AZ ÉRTÉKES LTK. 3538-AS TÉTELE ALÓL

Egy nókás kedvű öreg juhászbojtár

Még az 1900-as évek elején élt Kapolyon egy Tarnócsai jóka nevű öreg legény, kinek a győcsikai ódalban vót egy holdányi földje. De abban biz nemtermet meg a pörgyön kívüli egyéb, mivel hogy csak az égi dalosmadarak trágyázták.

Olyan meredek oldalban feküdt ez a föld, hogy azt kocsival megközelíteni Isten kísértés volt. Ezért elszegődött a kapolyi kanászhoz bojtárnak, mivel akkor még olyan sok birka volt kapolyon hogy nemlehetett egycsordában őrzni őket a disznó csordával, így a kanász a szárszai jurebácsi a birka nyáj őrzését bízta a jóka bácsira.

Azért nevezték jókának az öreget, mert gyermek korában volt egy pösze béese aki nem jóskának, hanem csak jókának hívta a bátyját, így rajt is maradt.

Mivel szomszédunk volt a pásztor ház így minden napos vendég voltam a pásztor családnál, mivel makik is volt egy Mari nevű lányuk aki kétévvel volt idősebb nálam.

Nagyon szeretett ez a jóka bácsi engem, mivel én jó nótás voltam már kislány koromban is.

Nagyon bibliás kalvinista volt az öreg, még a mezőre is magával vitte a bibliáját és ha elment a hűvös akácosba dolozni, akkor mindig a bibliáját olvasgatta. Tudta is kívülről hogy mi hól van a bibliában.

De jó borivó is volt a jóka bácsi, ha megpirongetták szárszaiak hogy mért ivott annyit? Mindig így felelt:

- Ne hozaguggyatok rám! Én egy igazi Krisztus követő vagyok! Merhát tuggyátok, a Krisztus is nagyon jóborivó botyár gyerek v

ővassátok csak el a János evangéliuma: 2-dik rész: Első versitül a tizenegyedik versig. A Kánaai menyegzőn ő is ott volt a 12-tanítványával. Annyira mulattak hogy minden bor elfogyott. Ekkor Krisztus megmutatta a nagy hatalmát, minden üres boros edényt megtöltetett vízzel és azt borrá változtatta. Erre aztán lett nagy dinor-dánon lakodalom!

Olyan ropogos táncot járt Krisztus Mártával, csak úgy porzott tüle a Kánaán főgye!

Ekkor lángút föl Judásba a féltékenység, mer titokba ő is Mártába vót szerelmes. Látva a Krisztus csodatételit, tutta hogy nem őt választya Márta, ezért bosszút forát el-lene. E-ment az irástudókhól és harnine ezüstpénzért, el árúta a Krisztust! De nemvót öröme az ezüst pénz ben, mert föl a Krisztus jó cimboráitól és fölakasztotta magát.

A Kánai mennyegző után mikor Juddás eladta a Krisztust, ezt megsugta valaki a Krisztusnak. Tutta hogy hamarosan e-foggyák, ezért e-kütte Pétert és Jánost husvét előtti csütörtökön hogy őjják meg a Páska bárányt és készítsék meg. Még ennyi akart utójjára a báránybul.

E-ment Péter és János és a megparancsútt helon e-készítették a finom birka pörkített. Ekor odahitta Krisztus minden tanítványát, hogy megtarcsa a legény bucsut. Mikor jól be evett a finom pörkítettbul, elüvette a boros butykost az asztalalul és mindnek a poharát megtötötte és azt monta:

- Ahogyan ez a bor kiöntetett, aképpon ontják ki az én vérem! Aki ezt okozta az itt van köztünk! Igyatok ebbul minnyájan, ez az én vérem, mely kiöntatik értetek! Ezt cselekegytétek az én emlékezetemre! Ez is megvan írva: Lukács evangéliuma. 22 rész: 8-dik verstül a 22-dik versig.

- Hát én jó kálomista vagyok, ezt a kőrésit betartom Krisztusnak hogy "Ezt cselekegytétek az én emlékemre"! ... Mikor iszok mindig ű van eszembe.

Még akkor este e-fogták Krisztust és a Pilátus körösztina-lálra ítéte. Pénteken megis feszítették, de harmodik napon fö-tématt! De nem ment ám föl mingyá a mennybe! De nem ám!...

Láthatatlan ruhába ötözött mind a szemfényvesztők és hun itt, hun ott jelent meg.

Legelősször Máriának és Mártának jelent meg, azok örömlük-be e-szalettek simonpéterhő és e-monták az örömhirt, mer az vót Krisztus legjobb baráttya. Ez írva van: Lukács evang: 24-dik rész: 14-dik verstül az 51-ig. És János evang: 20-dik rész: 1-ső verstül a 18-ig. Ez vót első találka.

Másoccor ná Tamás is ott vót a találkán, de addig nemhitt neki amig megnem engette tapogatnyi a sebek helit, amiket pilátus pribéktyei ojtettek rajt a körösztfán!

Ekkor azok e-mentek halásznyi a Tibériás tengerre, Krisztus pedig a parton várta őket, ott-jótartották süthallal. Ez is-megvan írva: Jánoss evang: I. rész: 1-ső verstül a 14-ig.

Ekkor ná harmaccor mutatkozott.

Negyven napig bújkát a földön ugy állruhába, csak akkor szánta rá magát hogy főmeg a mennybe! Ekkor főhitta a baráttyait az olaj-fák hegyére, ott megígerte nekik hogy még találkoznak. Ezután kitérta a két kezit és főszát a mennybe. Ez is írva van: az Apostolok esol: I.rész: 6-tul a 9-cedik versig.

Hanem ezután kezdődött a bajj! A mennyországba nonlehetett dárídóznyi! A krisztus pedig ezt ugy megszokta a földön, hogy

az Istennek se tudott róla lemondani . Törte a fejit mitévő legyen ? ... Abba biztos vót hogy szentpéter nemereszti ki a kapun , ezért cselhő fanyarodott .

Keresett egy fére eső **helet** , ahun fúrt akkora likat amijen kifért . Egy csapóajtót csinyát rá belül . Amikor leeresztette a jákób lajtergyáját , amienn leszökött a földre , a csapó ajtó bezárút amikor kibujt . Így arra visszamenynyi nemtudott .

Másnap hajnaaba jó pityókássan ért föl a lajtergyán , kénytelen vót szentpéternek zörgetnyi hogy eressze be .

Mivel jól fölöntött a garatra , vót kurássi ! Jól meg döngette a mennyország kapuját .

- Ki az , aki ilyen veszettül zörget ? szótt ki szentpéter .

- Én vagyok a Fiu ! ... felelt Krisztus .

- Jém !... Csodákozott péter . Hóljárt az Ifi-ur ? kérdezte meglepődva , ahogy kinyitotta a kapot .

- A földön vótam a barátainnák , felelt Krisztus . Nem hagyhatom őket magukra , megköll őket vigaszttaanyi !

Nem szót akkor többet Péter , hanem ez többször is megismétlődött . Akkor má főmürgesedett Péter , hogy mindig a legjobb ámábul zavarta föl . Még is monta neki :

- Ha mégeccer ez előfordú , hogy leszökik és részegen gyün haza , megmondom a Mennyei Atyának ! Akkor aztán lessz nemulass !...

- Csak nentesz ilyent Péter bátyám ? ... Inkább hozok egy flaskával Péter bátyámnak is , hizelgett Krisztus pityókás kedvibe . De Péter főháborodva elutasította :

- Neken ugyan nemköll senki bora ! Ehhő tarcsa magát az ifi-ur !... Amit montam , megmontam ! Aztán punktum !...

Debizony nentörődött Krisztus , Péter fenyegetésivel , aztán is csak leszökött mulatnyi a földre . De ekkor annyira beszekundát hogy csak a Tejutig tudott főmennyi a lajtergyán . Ott lerogytak az inai . Ha a göncölszekérre főnem ühetett vóna , nem ért vóna föl még dére se a mennyország kapuig .

Ahogy leszát a göncölszekérrül , füttyürészve zörgette a kaput .

- Ki az !... szót ki mérgessen Péter . Itt nem illik füttyürészve zörgetynyi !

- Én vagyok kedves Péter bátyám a Fiu ! Nyissa má ki ! Kinyitotta Péter a kaput , hanem mosná igazán főfórt az epéje .

- Én aztán má tovább nemvárok ! monta mérgessen . Megyek és bejelentem az Atyának hogy mit művell az Urfi !... És elindút a trónus irányába .

Ezt látva , megijett Krisztus és utána szót :

- Jóvan Péter bátyám , csak mennyen maga is árulkonnyí !
Tegyen úgy mind a Judás ! ... De akkor én is olyant csinál-
lok , amit aztán soha nem tannak jóvá tenni ! ... E - megyek oszt
vissza esse gyűjök többet ! Akkor osztán milossz a szentia -
romságbul ? ! ...

Ezt hallva megdöbbsent Péter és visszafordút és igyszót :
- Nem árulom el , ha megígéri hogy többet nem megy le a földre !
Nem az ifiurnak való má az a földi élet !

- Igérem , ez vót az utóssó ! mondá Krisztus . Ezét az igéretit
be is tartotta , másnap befalazta a titkos lejáratot .

Utána , kettős tüzesnyeeveket küldött le barátainak , adáltal
azok is megváltoztak és rendes emberek lettek .

./.

Jóka bácsi nótái .

A fenti mesét mindig elmentá Jóka bácsi mikor 3 is bepityó-
kázott . A szomszédok mind megtanúltuk tőle .

A vicces nótákat is nagyon szerette Jóka bácsi . 5-6, éves ko-
rámban csak a térdőre ültetett és elkezdett dalólni ezeket :

E - szegöttem tarnócára bujtárnak .
Jó legelője van ott a gulyának !
Püzetésem : tíz forint, husz karajóár .
Meg áll ebbül egy bücsületes bujtár !

A gazdámnal lesznek majd egykényőron .
Szengyörgynaptyán győnek örtem szekéron !
Főteszem a tulipányos ládámst .
Furug-gyámat , bőrdudámst , subámst !

Meg ezt is :

Öreg anyád áll-e még ? Hát a foga jó-e még ?
Rád -e , rád-e , rád -e még , rád viczorgattya -e még ?
Rád viczorgattya -e még ? ...

Ezt is :

Öreg anyád a szí-vásba , majj megszakad a fán -gásba !
A szemcit ki dölledzti , ég-felő tartya a se-géit !

A következő két dalt , katolikus temetési ónek dallamára ónekelte :

Óh édes megváltóm , ne nézd pirkóimot .
Kukoricát esznek , mégis oly görhessok !
Fóll a tikász tüle , hogy megdöglik nála .
Én édes Megváltóm , most mitis csinájjak ? ...

A kapási hegybe , órik a cserešnye .
Nem adhat a néni , mer vizes a keze !
En édes Megváltóm , száricsd meg a kezit .
Had aggyo a néni , egy marék cserešnyót !

Ezeket nekem is dalolni kellett vele , mert mind megtanultam
tőle és nem is felejtettem el máig sem .

./.

A Krisztusról mondott meséje , minden egyes része , meg
vót jelölve a bibliájában . szegény anyám is megjelölte őket
a mi nagybibliánkba .

Az öreg halála után ahányszor elővettük , minig eszünkbe
jutott a jóka bácsi meséje .

Édesanyám halála után , 1948- ban , én örököltém a kopott
bibliát , amit csak emlékként hoztam el , mivel nekem volt egy
jó bibliám . Ezt a kopottat föltettem a padlássa egy koppott
kufferba , a régi iratokhoz .

Most a möring levelünk keresése közben , került a kezembe .
Már megis feledkeztem róla . Csak úgy találomra kinyitottam ,
éppen egy megjelölt résznél , a Kánai mennyegzőnél .

Ekkor egyszerre eszembe jutott a jóka bács . Elhatároztam,
hogy megörökítem a meséjét és nótáit , mert ilyenét addéig
sem hallottam senkitől .

A jóka bácsi a Gyócsikai földjét neki adta a kanász csa-
ládának , szárazai Imré-éknek eltartásért , mivel a I4 -es háboru
alatt annyira megcsökkent a birka állomány kapolyon , hogy ,
azután már egyben őrizték a sertés esordával .

Ott már nem bírta a szolgálatot , így a földjé -ért elgondoz-
ták haláláig . 1926 - ban . 72 - éves korában halt meg .

De az emléke fönn maradt !

Vége .

gyűjtötte és írta : Pintér Pálné . Tihany . 1976 .

Régi somogyi pásztorélet és szokásai Kapolyon.

Manapság már nemigen találni régi pásztorokat, mert az öregek kihaltak, az utódaik pedig letagedjék hogy valaha pásztorok voltak az őseik. Ez azért van, mert régen lenézték a pásztorokat, az ugynevezett kanászokat, gulyásokat.

Igy, én tehetségem szerint leírom amire vissza emlékszem. 1912 - től, 1937 - ig, kapolyon a pásztorház tőszomszédságában laktam. Ez idő alatt három pásztor család életét ismertem meg, mivelhogy mindegyik családdal jó szomszédságban éltünk. Naponta összejártunk, ezért nagyon sok szokásukat megismertem.

1925 - ig, Szárszai Imre nevű pásztor család szolgált kapolyon. Ennek még a dédapja is kapolyi pásztor volt. Ennek az Imre bácsinak a feleségéről maradt fenn az a mondás: "Bácsi, maga nem bányosi kocsi?" ... Ti, ennek az Imrebácsinak bálványoson lakott a nővére, ennek akart izenni a Naca néni hogy gyűjön el kap egy malacot.

A nágoosi vásárról hazajövet, kapolyon köllött átt menni a bálványosiaknak. Ki állt a házelő a Nacanéni és az első arra menő bálványosi kocsiat megállított a és azt kérdezte: "Bácsi, maga nem bányosi kocsi?"

- De az vagyok, felelős a kérdezett.
  - Ismeri - e, az özv, szabónát a temető uccában? ...
  - Már hogyne ismerném az örzszenénit! felelte az ember.
  - Hát akkor mongys meg neki, hogy azt üzeni kapóruul a Naca, hogy gyűjön el kap egy malacot, mer hetet malacozott a "Babos"...
- A kocsmához érve elbeszélte a többi bálványosi embernek, hogy mit üzen tőle egy Naca néni!... Ezt több kapolyi ember is hallotta, így maradt fenn ez a tréfás mondás.

Ennek a pásztornak három fia vált és egy lánya. A legdösebb Imre, utánna a János, és a Pista. A lányukat Marinak hívták.

Az öreg a kisebbik fiával a Pistával, a disznó, birka és kecske csordát őrizte. ezek egy csordába jártak. Még egy bojtár gyereket is tartottak a disznó csorda mellé, ennek Szárszai Lajos vót a neve. Közeli rokonok fia vót, ezt mindenki Totelkának hívta hogy miért? azt nemtudom.

A két idősebbik fia az Imre és a János a marha csordát őrizte, ők voltak a gulyások.

Az apaállatok gondozása is a pásztorok kötelessége volt, a kan-disznókat a kanász, a bikákat a gulyás gondozta.

Az Imre bácsi olyan katykeringősen kürtülte végig a falut, hogy

öröm vót halgatni . Még most is a fülemben van a dallama , az unokáimnak sokszor eldudóloom .

Egyszer megkérdeztem az Imre bácsitól hogy van-e valami szövege annak amit kürtüll ?...

- Persze hogy van , felelte . Kértem hogy mondja el . Ekkor elkezdte : " - Hajcs ki szajha , etess szajha , etesd meg a malacokat ! A-zután meg a nagyokat ! " ... Ezt sosem felejttem el .

En nagyon megszoktam figyelni , amiket mesélni szokott az Imre bácsi , amikor egypár iccét benyakalt . Mert józanul nagyon szófukar vót . De ha jó földön ált , akkor mindent kibeszélt .

Abban az időben még csak kondor szőrű mangalica és hasonló fekete szőrű disznók vótak . Ezek keverékből lettek a babos szőrű keverékek , ezek igazi szair disznók voltak . Ez a fajta nem malacozott 6-7- nál többet , inkább kevesebbet .

Este a haza eresztéskor beszólt a kanász annak a gazdáknak , akinek a disznaja begörgött . Ezért, járt egykis nyakolajra való . Amelyik gazda fukar volt és nem adott semmit a kanásznak , annak a disznaja elvetélt pár hét múlva , mert a furkós bottal jól ódal-
ta vágta a kanász . Aki keveset adott , annak csak 2-3, mala-
cozott a disznaja , mert leverte róla a kant .

Ha egyéves koráig nem görgött be valamelyik süldő , att mon-
ta az Imre bácsi hogy Buborkabagzó füvet tegyünk a moslák-be ,
attul begörög . Disznó öléskor a hizó csöcseit levagdáták és
szit is megetették a disznóval hogy sokat malacozzók .

Tavaszkor , ha malacokat szoktattak ki a legelőre , att csak
a csorda előtt volt szabad kicsalni , szakasztóban tett kukoricát
rázogatva az órruk előtt .

A legelőre érve a háziasszony leteritette a kötényét a gyöpre ,
és a maradék kukoricát arra buritotta , majd a csorda közé szórta ,
hogy a malacok maraggyanak meg a csordában .

Minden malac után 20- fillér szoktató járt . Aki nem adta meg
az elfutkozhatott a malacok után a fókából kiválasztani sem se-
gélte a kanász . A kiszoktatáskor , csak azon az uton vót sza-
bad haza menni amelyiken ^{Ki}csalta a malacokat , mert csak akkor szok-
tak könnyen haza a malacok . Különbén , az egész falut bejárhatták
a malacok után . Aki rendszeren megfizetett a kanásznak , annak a
malacait már kiválasztotta a fókából mire odaért értük . Az
ilyeneknek nemköllött hetekig eljárni a malacok elő , mert az
elválasztó utca köznél a kanász elterelte a malacokat a haza
vezető utra . Csak a kapu előtt köllött várni , nehogy elkerüljék
a házat . Minden szokmának megvan a maga fortélyja .

Husvét utáni héten szokták az állatokat összeírni , ezt

összeírásnak és rovásnak is nevezték , mert régen amelyik pász -
tor nem tudott írni és olvasni , az a furkósbottya nyelére fara -
gott annyi vonást ahány disznó vagy malac járt ki .

Kapolyon az vót szokás , hogy egy előjáró járt a pásztorral , így
senki sem merte letagadni hogy hány kijáró állata van .

Az egyéven fölülű kijáró után 2 tojás járt a pásztornak össze -
írásakor , a növendékekről 1- db tojás járt . Mikor végeztek az
összeírással , a pásztor megvendégelte az előjárót . Tojás rántot -
tát ettek és bort vett a pásztor , jót mulattak utána .

Ilyenkor pár száz tojást összeszedtek és eladták a pesti ko -
fa asszonyoknak . Fizetésként , az anyaállatok után 1 merce ke -
nyér gabona járt , a féléven fölülűekről 1 -fölsötő gabona , fél -
éven aluliak után 1-fucsi gabona járt évente .

A gulyásnak tehenenként , ezenfelül járt egy házikenyér ,
a borsgyuk után pedig egy pompos . Ezen felül , egykanál zsír és só .

A gulyásnak főbőztetéskor ugrató pénz járt , amelyik gazda
azt nem fizette meg , az hónapokig el vezethette a bikához . Mert
a gulyás mikor a bika ráakart ugrani a tehenre , csakart egyet
a vezető rudon és akkor nem ugrott az rá a tehenre .

Ha új bikát kaptak a faluban , a gulyás három reggel egymás
után , vitt vele egy-karé kenyeret , azt háromszor lepökte és le pi -
sálta , utána megsózta és úgy etette meg a bikával , attól hozzá
szelidült a bika .

A herélő készít egy törött borotvából készítette az pure bácsi.
Malacokat , bányákat 2 - tojásért herélte ki , és a kivágott
tökeiket is elvitte haza és othun tojással megsütötték és meget -
ték fölöstökömre . A legkisebb fia a pista megtanulta a herélést ,
de a két bátyja nem . Herélés után , a bagós szájából rápökött a
kivágott sebre és kész vót a herélés .

A falu északi részén volt a legellő , a tégláégető melletti aká -
cosban szoktak deleltetni , mert ott foly el a patak és ott ihattak
és fürödhettek nyáron a disznók .

Egy szómatetős gunyhó vót ott az akácosban , abba menekültek
ha nagy eső esett . Éjszakára soha nem maradt kinn a csorda , csak
aratás után tarlójárás alatt szoktak kihajtani hajnali 2-órákor .

Ilyenkor szokta megbüntetni a fukar gazdákat , mert azok háza
előtt nek küttölt és nem durrantott a karikás ostorával . Azok hajt -
hatták utána a mazóra a disznóikat .

Akik nem vótak szarfacsariak , azok disznóit még az ólbul is ki
eresztette a kanász . Akiknek rossz görhes disznója vót és nem

görgött be , az aztmondta : - majd begörög a tarrón !...

Ilyenkor , mire fölmelegedett az idő , jöltartották a tarón a disznókat ,utánna lehajgottak a patakre itatni . Elis hüsseltek utánna 3-4 óráig az akácokban , Ilyenkor ráérték a bojtárok madarászni és ürgézni . Megnyúzták az ürgét és nyárson megsütötték és megették . A parázsban pedig szarka és kánya tojásokat sütöttek . Itt-ott fölhuztak egybokor krumplit , és tejeskukoricát is szereztek , pihenés alatt parázsban megsütötték és jó étvágyal elfogyasztották .

Ezt ugy tudom , mivel a kanász lánya a Mari elszokott hívni vele , hogy segítsem neki az ebédet elvinni . Ilyenkor nekünk is szoktak adni sült krumlit és sült kukoricát .

Tavasztul- ősziig jól éltek a legelőn szedett finom cseperke és csibegombával . Ezt szivessen elcsereálték a gazdák ,turóért tejfölért , mert tudták hogy azok csak a jógombát szedik össze .

Ősszel pedig esténként elmentek a kutyákkal Borzot fogni . Ilyenkor jól éltek Bórz hussal , mert a tejes kukoricát nagyon szeretik a Bórzok is .

Ez az Imre bácsi nagyon értett az állatok gyógyításához . Ha valamelyik malac megkergült , annak bevágta a fülehegyit és attul meg gyógyút . Azt mondta : ha még egyszer eléri a kergeség , egy előruhával fejbe köll vernyi , attul megjavull .

Ha valamelyik disznó megharapta a másikat és a sebet a bogár bepököte , az Imre bácsi egy kihegyezett ludtollal kipiskáta a kukacokat a sebből és utánna bekente friss tixszarral ,arra nemszált rá a dögbogár .

Ha valamelyik tehén nem üzekedett be , avval csipkebbkor tuskés gumójában levő kukacot köll megetetni , attul megindul .

Ha főfujódott valamelyik tehén , azt vékonyon szúrta , utánna napraforgó olajat öntött a szájában és meg gyógyult a tehén .

Ha véresot vizelt valamelyik marha , mezei szarkaláb levit itatott vele és meg gyógyult .

Ennek a családjában nemvót hangszer , ezek inkább faragtak unalmukban szép cifra botokat és eladták .

A fájós szemű állatok szemében finom porcukrot fujt szónaszálon .

Karácsony estén kiáltak a házuk előtti Bikarét kapuhoz és ott kürtöltek , kolompútak , durogattak a kanászostórral .

Éjfélíg minden félórába kimentek kürtölni és kolompúnyi .

A körpyékbeli gazdák vittek nekik egy-egy üveg bort .

1925 tavaszán össze szólakozott az egyik gazdával , ekor fölmondott és elszegődött Kőröshegyre , ott halt meg . A két idősebb fia a háboruban vezett , a Pista fia és a Mari lánya őle azt nemtudom .

Ezekután 1925, ápr - 24-én, szakosról jött egy fiatal pásztor család, Pintér Márton nevű. Ez csak a tehén csordát fogadta el, mert nem volt megfelelő családja, csak egy kisfia.

A disznó csordát pedig egy Balogh József nevű ember vállalta el. Ennek volt egy jó borivó fia, ez szokott a faluban végig kürtölni, egy ökörszarvbul készült kürttel. Egyszer ettől is megkérdeztem: - Jóska, a maga kürtülésének van-e valami szövege? ...

- Persze hogy van; felelte. Ezt kürtülöm:

"Julosa, Mariska, hajcsá ki a disznó-kat; Hozzá **egy kis** pá-lin - kát;..." és jót nevetett rajt.

Elmondtam neki hogy a szárszai **marécsai** mit szokott kürtölni.

Ezek nem pásztor családból származók voltak, nem értettek az állatokhoz, még herényisem tudtak. Egyév múlva ki is adtak rajtuk, elmentek valamelyik urasághoz béresnek.

Ezek után a szomszéd faluból, Zaláról jött egy pásztor család, Csibrik Károly nevezetű. Ennek volt három legény fia és két lánya. Ezek minkét főként elváltak, a két idősebbik fia a Karcsi és Jani, lettek a gulyások. Az apa a kisebbik fiával a Ferivel a disznócsordát őrizték, ők voltak a kanászok.

Az idősebbik lányuk az anyjának segélt a háztartásban, mert gyomorbeteg volt az anya. Kalányaszám erre az erős törött paprikát és szódabikabónát. Két év múlva meghalt gyomor rákban a Kaposvári kórházban.

Ezeknek csak egy hosszú bádög kürtjük volt, azzal tújjogták végig a falut, annak nem volt semmi szövege, sem áriája.

Ezek a pásztor legények a magok készítette furulyán, és citerán nagyon szépen játszottak. Az idősebbiknek a Karcsinak pedig volt egy kétsoros harmonikája, nyári esténként az udvarukban szoktunk rá táncolni.

Az alvégi lányok, legények összejöttek és ott táncoltunk. Itt nem az apa, hanem az idősebbik fia őrtett nagyon az állatokhoz.

A tehén elléseknél, disznó malacozásoknál nagyon hozzáértően segített. A növendék állatokat ő herélte ki, sőt az anyakocákat is ki miskérúta.

A két idősebb gondozta a bikákat, az apa a kisebbik fiával a kany-disznókat gondozta. Mikor megnősült az idősebbik fia, utána már külön éltek az apától a két idősebb fia.

Nyáron, a bikák nappal kinnt voltak az állásban, csak este engedte bbe a gulyás etetéskor. Fűdőtetés, a reggeli és az esti órákban volt, amikor a gulyás nem volt a mezőn.

Egy őszi napon az egyik fukar gazda, aki nem akart fűdöz-

tetési díjját fűzetni a gulyásnak , a benntartott úzekedő tehenét , déltájon elvezette a bikához és ahogy kinyitotta az állás korlátját, hogy a tehenét be erestti a bikához, a bika kiugrott a korlátból és a tehenet kergette . A gazda a korlátba menekült a bika elől . A bika befutkozta az egész falut , vasvellákkal akarták vissza terelni az állásban , de nemboldogultak vele mert egyre jobban megvadult a sok ismeretlen kiabáló embertől .

Elmentek a rétre a gulyásért hogy az hajcsa be a bikát . Aki elment érte , az addig ott maradt ~~örizny~~amíg haza lehetett a csordát eresztetni .

A két kutya segítségével , nagysokára sikerült neki^{Te}terelni a bikaistállóba . **H**anem amikor a láncot a fejére akarta csatolni , egy hirtelen fordulattal a jászolba dobta a szarvával . Szerencséjére az öccse éppen akkor ért oda , látta hogy mitörtént , a vasvellát a bika farába szúrta . Ekkor elfordult a bika , igytudott kimene-külni a gulyás . A lábászárát sértette meg a bika . Ahogy az kiment gyorsan becsukták az istálló ajtaját , a megvadult bika az^Iablakot ki-lökte és ott bömbölt .

Ekkor a kovácsműhelyből vittek egy erős láncot és egy vasrudat . Ahogy a bika kidugta a fejét az ablakon , gyorsan rátették a szarvára a láncot és a vasrudat körösztbe tették az ablak elé és hozzá kötötték a láncot . Így a bika megvolt kötve . Ekkor kérték az akkori községi bírót hogy lőjje agyon a bikát , mertazt már használni ugysem lehet . De bizony a bíró a padlásra menekülve kiabálta:

- Majd a rosseb odamegy hogy megöljön .

A községi hentes segéd a Német Pista bement az istállóba és ódalba szúrta a bikát , de akkorát ugrott ódalt a bika hogy majdnem agyon taposta a hentest , azután már az sem mert bemenni hozzá .

Már attul féltek , hogy kidönti a falat a bika , annyira ugrált és bömbölt . Ekkor ért oda a református pap ^hintóval a mezőről , megált és megkérdezte , miért áll ott az a sok nép ?...

Mikor megmondták neki hogy a Karcsit majdnem megölte a bika , haza ^hajtott és hozta a kétsövű vadász fegyverét és egylövésre ugy fejbe ^lötte a bikát hogy dögülve rogyott össze . **M**átyás Lajos volt a pap neve . A Szakosi Tóth Pál József hírversíró , érdekes cikket írt róla . ez 1932- **ben** történt .

Ez a balesete élete végéig kinozta , az össze roncsolt lába elhalt . 1994 - **ben** halt meg . Ha ő élne tölé sok értékes pásztor szakást tudtam volna gyűjteni . A fia nem hajlandó róla beszélni , mert autója van .

Ezek **n**emhívtak velük előjárót az összeírásakor , mert min tudott írni , olvasni . Maguk elintézték az összeírást .

Néhány éve , megakartam a citeráját venni , de azt mondta :
- Nem adom el , ezt a Katica unokémnak adom emlékében . Lehet
hogy maradt egyéb is, pásztor botok , ostorok , kolompok , de a fia
nehajlandó róla beszélni , szégyenli hogy pásztor volt apja .

Főzni, nemfőztek kint a mezőn , tavasztul - őszig vitték nekik
az ebédet hazulról , télen pedig csak néhány órára hajtották
ki a csordát , csak éppen hogy megjáratták őket .

Gyümölcsöt : csak vadkörte , somot , gelegonyát és kökényt szed-
tek a legelőn . A gomba volt a főleledelük , tavasztul őszig , sü-
ve, főzve ették a sok finom gombát .

A gulyások tejhaszonbul nemszűkölködtek , mert deleléskor a
jófejős szelid teheneket megkötötték a fához és mindeniktől fej-
tek pár decit . Az ebédes fazekat kimosták a kutnál a déllőn és
abban hazavitte a tejet az ebédhordó . Így volt túró, tejjől a háznál,
a gazdák pedig észre sem vették azt a pár deci tejet hogy hiányzik .

Ez a Karcsi bácsi az öreg Kapoli Gyuri bácsitul sokat tanult .
Sül-kenőcs , Méttö-kenőcs mindig készen állt nála , lozárható edő-
nyekben . Sajnos ő senkinek sem hagyta örökségül a tudományát .

Nekünk azt megmondta , hogy a rühes malacot gyógyítani , főtt
csollány levit disznózsirba keverve és ázzal kől bekenni a ko-
szos malacot háromszor , attul levállik róla a rühesség .

Ha anya kocát tettek be hizlalni , egy feneketlen szakajtót
tettek az óltetejére , hogy ne göröggyön a disznó . És fidervájszot
tettek két szelet kenyér közé és azt tették a gőbével hogy ne
göröggyön , mert ilyenkor nem eszik a disznó .

Ez a Csibrik család karácsony estéjén , elment házul- házra .
Az udvaron kürtült egyet és durrantott a karikás ostorával , és
a velük hordott kolompot is megrázták .

Ilyenkor a gazdák vitték ki nekik együveg bort és kalácsot .
Mindenkinek kellemes karácsonyi ünnepeket kívántak . A bort bele-
öntötték a megokkal vitt nagy devizsonyokba , a kalácsot pedig
kosárba rakták és ha megtellett , valamelyik háza vitte .

Nagyon megtérült a fáradtságuk ára , könnyen mulattak az ünne-
pek alatt . Mert karácsony napján nemküllött kihajtani a csordát .

Amelyik család néha adott a pásztornek egykis itókát , vagy
gyümölcsöt , az olyan háznál ha nemvoltak othon , a pásztor ki-
hajtotta az állatokat , annak soha nemküllött a pásztor után haj-
tani a mezőig az állatokat .

A konvenció gabonát mindig masínálás után szukták össze szedni .
Mikor 3 - 4 , zsák megtellett gabonával , azt traga-cson hasa
telták . vagy ha valamelyik, gazda arrament kocsiával , földobták
rá és elvitte a lakásukra .

A dőlőn az itató kut közelében , készítettek maguknak egy gunyht , kb , másfél méter magas volt . Összeálogatott gömbfákra szómát raktak és azt galyakkal berakták , nehogy a szél le szórja róla a szómát . Esős időben ebbe menekültek ha a közö- lébe voltak . Egyébkor pedig sűrűlombu fa alá álltak .

A gunyhótul pár méterre , a földbe ástak egy tűzhelyet . Ebben tüzeltek és mikor már jó izzó prázs vót , tellrakták krumplival és tejes kukoricával és vadalmával , mikor megsült jóízűen megették .

A jó ügyes pásztorkutya néha fogott egy-egy nyulat is . Ha ebéd előtt fogták , akkor az ebédes vékába hasavítta az ebéd vivő , és már vacsorára elkészült a finom nyulpörkölt .

Ezek a csibrik pásztor legények , eljártak Luca hajnalban kotyulni . Már kora hajnalban bezörgettek az ablakon és bekiál- tották : " Szabad -e kotyulni?....

Ahun kikiáltották hogy " szabad ! " oda bementek és a szoba közepén egy botra agyolva elkezdtek :

Kitty- kotty, kitty- kotty , majd hajnal lesz , majd meg virad majd reggel lesz ! szónak a kokasok , rénak a malacok , kitty-kotty- kitty- kotty ! A házi asszonynak annyi csibéje legyen mind ógen a csillag . A kenetek disznájának akkora sunkája legyen , mint a kocsi kerék . Úllyan hosszú kóbásza legyen , mint a sürgöny drót ! Mikor elvégezték a mondókát , fölkeltek a gúgyulásból és egy mogyorófa botot adtak a háziasszonynak . Ezvót a Lucabot ! Evvel köllött reggel a tikokat megkurkálni az ólban , hogy jó tojók legyenek . A kotyulóknak adtak egykis aprópénzt , azzal tovább mentek másik házhoz .

sokan irigyelték is a pásztorok sorsát a nyári nagy meleg- ben , mert a legnagyobb melegben a hűss fál alatt heverészték .

Ezért találták ki azt a nótát hogy : " Bokor mellett a kanász menyecskevel jáccik ! " ... stb .

Már nagy elvétve lehet hallani kanász kürtüllést a falukban . Mind elmúlnak azok a szép falusi szokások . Az autó dudálás , és a rádió váltotta föl ! .

Ezzel befejeztem a kepolyi pásztoréletről írt dolgozatom-at , En a saját visszaemlékezésom szerint írtam le amit tudtam .

Egy 12-holdos kapolyi család füstökonyhás háza.

A FELMÉRT LAKÓSZOBA FONTOSABB ADATAI.

1. Rákóczi ut, 51-es számú sarokelrendezési szobás ház.
2. A régi tulajdonos néhai Vázsonyi József volt. 1900-ban került a házhoz vőnek, Antal János nevű Balatonőszódról. 2, leányuk született, Margit 1909-ben. Irén 1911-ben. 1914-ben a János bácsi elment a háborúba, felesége a Rebi néni a két kislánnyal és az öreg heptikás apjával maradt. Csak 1922-ben került haza a férje olaszfogságból, két év múlva 1924-ben meghalt az öreg Vázsonyi bátyúra. Így hívtuk mi szomszéd gyerekek, az unokák pedig Öreppapának.
3. Az eredeti tulajdonos foglalkozása földműves vót. 12-ka főgyűk és egy füstökonyhás házuk vót. Hely egy 4x5 m-es szoba, 5x3 m-es füstökonyha, 5x2 m-es kamura, és 5x4 m-es istállóból állt.

A házelőtt végig pitar, a kamura előtt egy nagy totyakörtefa állt. Az utca felüli keleti csuesfal előtt, egy nagy elszáratott diófa állt, melyet vastagnn benőtte a ráfutott boncs. A tetején pedig 2-nagyesomó ragyöngy vót.

Mindenszentekre ott szoktuk szedni a koszorúnak való zöldet. Rengeteg veréb tanyázott a boncsközött, jól éltek verébhussal a környék macskái, mert elbujtak a boncs közé és ott könnyen fogtak verebet.

A legelső oldalra álló vasvas ágára rudalló láncból hintát kötöttünk és azon hintáztunk. / Mi hindázásnak mondtuk/.

Mivel csak egyöv korkulömböség volt köztöm és az Irén között, mindig együtt jáccottuk. Nekünk csak faágból csinált rongybabánk volt. Egy ágas vessző felső végére rongycsomót kötöttünk, az vót a baba feje. A kétágu fele pedig a lábai. A nyaka alá egy pálcikát kötöttünk körösztbe, az vót a keze. A kétág fölé rongyot tekertünk csipőlinek, az tartotta meg a szeknyát. Rétlit is szabtuk neki, a fejire pedig kendőt kötöttünk. A rongyfejre szemeket, orrt és száját rajzoltunk, ilyen babánk volt nekünk.

Télen pedig kukorica és cirokszárból hegedüt csináltunk. A torragásos izémn kívül elvágtuk a kukoricaszárat és két kiemelkedő éles részt kössel végig hasítottuk, ez alá kis pálcikát dugtunk ami fölemelte a húrnak hasított héjját. Vonónak hasonlóképp cirokszárból készítettünk, csak ennek egy húr hasítottunk, ezt húzkodtuk a kukorica szár hegedün. Egyikünk hegedült, másánk fésűre tett selyempapírral muzsikált, még táncoltunk is rá. Nyáron pedig bürökszárból kosokat csináltunk. Levágtuk a

bőrök szárát és elvagdaltuk 10-15 cm-es darabokra. Az egyik végén két szarvnak valót hosszabban meghagytuk, a másik végén egy rövidebbet farkának. 3-dob 10-cm-es ócikát az aljába beleszúrtuk lábainak, utána vízbe tettük ahol a szarvak és a farkuk főlkunkorodott és akkor kész volt a kos 1/ Lásd, a 4-es sz rajzot/

Igy és ehhez hasonlóan jáccottunk mi gyerek korunkban.

A szoba előtti déli részen az udvarban, volt egy rozszant ódalu kut, melyből egy kampósvégű póznára akasztott vödörrel húzták a vizet. Ha nem vigyáztak az elmerítettéssel, sokszor benn maradt a vödör a kutban. Ilyenkor órákig kinlődtak a szomszédoktól kért kötéltre erősített vasmacskával, mire kitudták vinni a vödört. Az istállóval szemben állt egy deszkaoldalu dísznő ól, melynek a teteje körösztbe rakott durunglákon, egyméter vastagságú szőma tető volt. Ennek a hátemögött két karót a fődbeverték és arra egy keskeny deszkát szageltek, az volt az öreg vázsonyi WC-je. Ő reterátnak mondta. Keletfelől az utca felől, egykőve kukoricaszárt tettek, hogy megne lássák az utcáról ha ott ül az öreg. A család többi tagja pedig a ganyédoab és a szőmafezel mellett végezte el a dolgát. WC-papírt nemismertek, nyáron a lapulevél szolgált e-célt. Az öreg pedig hetekig egy kukoricacsutát használt, utána eltette a kukorica csuta kővébe.

Egyszer szeladt hozzám a kissebbik unokája az Irén és nevetve mondta: -

- Gyere hamar, meglessük öreapapát hogyan sziszereg a reteráton! Bedörgütem a valagtütüllő csutáját sompaprikával! Szeledva mentünk és bebújtunk az ólba, vártuk a fejleményeket. Az Irén meg is kapta az érte járót, mert elnevettük magunkat és így megtudta az öreg hogy az Irén volt a tettes.

Az öreg még enni sem ment be soha a szobába, neki a kamrában volt egy faránás fonyott lőssa. Egy váncos volt a fejelatt, a subájával tskaróztott. Télen, nyáron mindig bő vászongetyában járt.

Lánya a nébi néni nagyon szarfeosari volt, amig hazamek került az ura az gyufát soha nem vett. Taplóval gyujtott tüzet ha a parázs kialudt. Egy acélt vert össze valami kovával és a sok csihulástól tüzet fogott a tapló. A parázst mindig betakarta hamuval, így mindig maradt annyi parázs aminél a kenderpazderya meg gyulladt, így nemküllött gyufa.

Nyomorultabbul éltek a szegényeknél, azért spórolt hogy mire a lányok férhőmenők lesznek, szépházat építhessenek.

Ez az öreg vázsonyi bátyúra nagyon bibliás kálvinista vót, a következő bibliás mesét tőle hallottam még gyermek koromban.

" Özönviz után mikor Nőé és három fia kiszáltak a BARKÁBÓL, Nőé hála áldozatot égetett az Ararát hegyén. A teremtőnek tett ez a hála áldozat és megáldotta Nőé családját, megparancsolta hogy szaporítsák be a fölkerékséget. Megígérte, hogy többet már bocsátt özönvizet a földre.

Este ahogy lefeküött Nőé eszében jutott az Ur parancsa, mely szerint bekölli népesíteni a földet. Igen ám, de az vót a bökkenő hogy Nőé ehhől má öreg vót, a három fia mellé pedig e - felejtettek asszonynak valót vinni a BARKÁBA.

Másnap fölment Nőé ismét a hegyre a hálaáldozat helire és így fohászzkodott: - Teremtő Atyám könyörűj gyarló gyermekeden! Teremcs a három fiam mellé asszonyokat, had szaporiccsák ők be a földet utódokkal!... Meghalgatta Nőé kérésit az Ur és igyszót: - Jóvan Nőé fiam, teljesitem a kérésed! Este vezes föl e helyre egy disznót, egy kutyát és egy bárányt, atöbbit bíz rád! Holnapra mindenik fiadnak lessz asszonya.

Khám fiadé fekete lessz, sám - é vörös, jofet - é szőkés barna. De maszólly róla a fiaidnak!

Megköszönte Nőé és hazament. Este főtterelte Nőé a kért három állatot a hegyre és ő hazament. Hát reggelre mindenik fia mellett ott fekiútt a felesége. Örömlükben nagy lakomát csaptak. Lakoma után utnak bocsátotta Nőé a fiait, mindenik külön tartományt foglalt magának.

Mikor érezte Nőé hogy fogy az ereje, utnak indult hogy föl keresse a fiait. Elősször az idősebbik fiát találta meg, annak annyi gyereke vót mind a rostalika. Fesége nagyon piszkos vót, minden főturva a házban. Mingyá tutta Nőé hogy ezt a disznóból teremtette az Ur. Ennek az ivadéka mind szutykos és rendetlen.

Innend tovább bandukolt Nőé, rátalált a középső fiára kinek a haja lángvörös vót. Itt már nagyobb rend vót mind az idősebb fiánál, ittmeg az vót a bajj hogy benem átt a z asszony szája.

Bármit csinýát az ura, semmi se teccet neki, állandóan sze - kérozta. Csahút, morgott mind a kutya. Még az apósára is rászót hogy evéskor mér nem veszi le fejirül a süvegít. Itt is megbizonyosodott Nőé, hogy ezt kutyából teremtette az Ur.

Párnapi pihenés után utnak indult a legkissebb fia keresésére. Sok sok fáradtság után rájuktalált. Itt nagyon szép családi béke és rend vót az egész házban. Meleg szeretettel fogatták Nőét. A menyé szelíd szóval babusgatta az öreget,

Az unokákon is megláccott a jónevelés, azok is szeretettel csüngtek Nőén. Jáfet arcán boldog megölegetett mosoly ragyogott. Itt, tisztába vót Nőé, hogy a legkedvesebb fiának rendelte a bárányból teremtett asszonyt az Ur.

Egyheti vendégség után öthülönnyi kezdett Nőé hogy hazamegy. De a fia és menyé aszonták hogy arrul szépe lehet. Öregségükre nemhaggyák magukra a szülőket. Hanem elmegy és e-hozza a anyját is, itt nyugott életük lesz.

Másnap reggel kocsira ült Jáfet és elment az anyjáért. Hóttuk naptyáig ott étek békességben.

Azóta is megláccik melyik asszony milyen fajtabul való. A rendetlen szutykos asszonyra azt mongyák: "Ujjan mind a disznó!" A csahos, zsörtülődő re hogy: "Ujjan mind a csahos kutya!" A rendes szelid természetű asszonyra azt mongyák: "Ujjan szelid mind a kezes bárány!" Eddig szolt a mese.

Az öreg halála után 1929-be, fundamentomostul szét bontották a régi füstös házat. szép cseréptető, 2-szoba, konyha, kamura, istállós és üvegverondás házat építettek. Nagy ajtókkal, ablakokkal.

A régi viskó ajtaján még kilincs sem volt, csak belül vót egy farigli. Melyre kóomazzag vót kötve és az egy likon kivót huzva az ajtán, kívülről azzal lehetett lehuznyi a ringlit.

Ezek eldandhatták vóna hogy: "Fábul van a kilincsem, mazzag a huzója, nem tehetek róla!"

A János bácsi hazatérése után rohamossan gyarapodott a gazdaság. Utánna már minden megváltozott náluk. Az ócska butorokt újj butorokkal cserélték ki. Hamarossan férjhből is mentek a lányaik. Az idősebb ott helyben került egy jómódu családkhoz, Tóth Jóska a férje neve. A kisebbik az Irén, szőládra került a kelekótya Horváth Jóskához, ahonnan egy év mulva hazament, mert a hülye ura kidobta a hóba a kéthetes keglányukat. Azt mondta hogy nem az övé, mert ő csak gyereket tud csinányi nem lányt. Szegény Irén, térdig érő hóban, egy belinerkendőbe csavarta a hóból elővett kislányát és úgy indult el gyalog kapolyra. De a gyenge kislány a nagy hidegben meghalt mire hazaért vele.

A szülei halála után ő lett a ház tulajdonosa. 20-évi magányos élet után férjhből ment egy idős TSZ-ben dolgozó legéryhez. A TSZ, úgy fölvitte a sorukat, hogy a kutyájuk is fotelben alszik. Az egész lakás újj modern butorral van telle.

A mostani férjének gulyás József a neve.

A FEJÉRT LAKÓHELYISÉG FŐBB JELLEMZŐI A

- 4 . A régiház mennyezete deszkás vót .
- 5 . Mestergerenda nemvót , a gerendákba vert szegekre fölkhött póznákra vót a télire eltett szálló és pogácsa óma fölkhöttözve , mert a füstös pallásra nemlehetett semmit tenni .
- 6 . A fala agyagtömés vót . Kívül, belől fehérre meszelve , csak a füstökonyha belseje vót agyaggal meszelve , mert az nem vörösödött ki a füsttől .
- 7 . Padlózata földes vót , sárga agyagot áztattak és abba mártott sikálóronggyal huztak csikot a fal aljára és hetenként fölsikálták vele a szobaföldet . Locsúnyi nemköllött mert nedves vót a szobaföld .
- 8 . A szobának két ablaka vót, egyik a keleti csucsifalon , másik a déli részén az udvarfelül . 60x70 cm -es , 4 fiókos , 2 szárnyas , füstös színű fenyőráma ablakai vótak . Télen hideg ellen zsuppból fonyott ablakvédőket csináltak . Párafogónak pedig , hitvány rongyokat tettek az ablak alá , az fölitta a párát és hideget se engedte be . Szerelmes levelet nem az ablakba , hanem a tükör elé tettek . Muskátlit még a dédanyáink is tettek az ablakba . Fügöny , vagyis firhang fehérmintás rózsaszínű kartonbul vót . Fönt fodorral , mely vékony pácákra vót huzva . Ez 2 falba vert szegen ált . Kétoldalt 2 cérnakarikát szegelték a falba , nappal erre hajtották félre a firhangokat . Így nem rozsdásodott meg a firhang . A firhang kétszárnyas vót és fönn fodros .
- 9 . A szobajtó mérete 180 x 80 cm vót , sötétbarna tölgyfa vót . Belül faringlivel zárt, kívül lakattal zárt vaspántal . Nyáron , ritkaszővésű vászonlepdőt akasztottak az ajtóelő a legyek és szunyogok ellen .
- 10 . A jelzett lakóhelyiség használatának jellege : lakószoba .
- II . A lakóhelyiség elnevezése a fiataloknál úgy, mint a 60 éven föllik részéről : lakószoba . Ahól két szoba van , ott előszoba és hátusszoba a neve . Konyhákát jelege szerint nevezték . Vót füstökonyha , nyárikonyha , bóthajtásos szabadkonyha és kamura .

A Rákóczi ut 51-es számú Ujjáépített ház adatai .

- I . 1929- ben építették ujjá .
- 2 . A tulajdonos 1924-ig Vázsonyi József volt . Halála után veje Antal János lett a tulajdonos . Mindenik földműves volt . Az ő halála után 1952 óta , a kisebbik leánya Irén lett a háztulajdonos . 1962 -ben férjhez ment egy idős legényhez , aki a felszabadulási év előtt a Tihanyi apátság , Puszt-

- takapolyi uradalmában béres volt . Most ő is háztulajdonos .
- 3 . Az eredeti tulajdonosok 12 kh -as földművesek voltak . 1952 - után , az elváltan élő Irén - nek & hód föld és a ház jutott . A ház és a nagy borospince részéért a Margit lányuk 2 hold földet többet kapott . 1959 - ben minden gazdasági fölszereléssel együtt beült a TSZ -be . Ott ismerkedett meg Gulyás Jóskával , akihez 1962 -ben férjhez ment . Jelenleg , mindketten már TSZ nyugdíjasok .
- 4 . Az áttépitett ház mennyezete stukatóros .
- 5 . Mestergerendája nincs . vakablaka nincs .
- 6 . A falak anyaga : Földtömés , kívül-belül fehérre meszelt .
- 7 . A szobák padlóssak , a konyha , veronda és tornác cemetlapos .
- 8 . Az ablakok fenyőfából készültek , 3 szárnyu , I fiókos dupla ablaku . 2 szárnya összeesukós , a harmadik szárnya fentről lefelé zárható . 120 x 80 cm , méretűek . 1929 - óta muskátlik és fukszik díszítik az ablakait és a verondát .
szobrok nincsenek mert reformátusok . Fűggönyöket a 30 - as években kétszárnyas fehér csipke fűggönyöket vettek . De most fődig érő gyönyörű neylon fűggönyök vannak az ablakokon . Félrehozható görgős fűggönytartókon . Az ablakráma színe szürke .
- 9 . Az ajtók fenyődeszkából vannak , színük szürke , méretük : 190 x 90 cm . Nyéronn lécrámára szegelt szunyoghállót tesznek föl az ajtóelé , a legyek és szunyogok ellen .
- 10 . A lakóhelyiségek neve , Az elsőt melyben nem alszanak , első szobának . Amiben alszanak azt lakószobának , vagy hátsó szobának nevezik .
- 11 . A lakóhelyiségeket a fiatalok : Elsőszoba , lakó - vagy hátsószoba , a kamrát pedig spájznak .
Az öregek : Első szoba , hátussószoba , a kamrát kamurának nevezik .

A SZOBA BERENDEZÉSI TÁRGYAK ÉS HASZNÁLATUK .

- 12 . A régiházban egy asztal sarokpaddal , I - szekrény , amit ómár - jonnak neveztek , 2 ágy , 2 deszka szék . 2 csomával befonyott szék , 2 sámedli és egy csomával befonyott léssa vót . Fűttéare pedig kályhaszemekből rakott cserépkályha vót , amit a konyhábul tüzeltek . A házfűdél zsuppos vót .
Az öregház lebontása után csak az asztal , sarokpad , 2 ágy , 2 deszkaszék maradt meg . A János bácsi fogságbul hazakerülése után fellendült a gazdálkodás . Sok jószágot neveltek abbul építették az új házat , butorra pedig a Tabi Takarékbul

vettek föl kölcsönt . Az elsőszobába I diványt , 2 tornyos ágyat, 2 szekrényt , I asztalt , 4 deszkaszéket és I tolelt tükröt vettek . Az asztal fölépedig szép réz függőlámpát .

A hátsó szobába , a 2 régi ágy , 2 régi szék , az asztal a sarok paddal . Egy 2ajtós kászlit és 2 deszkaszéket vettek, az volt a szoba butorzata . És csikó sparhelt .

A konyhába egy kredencet , I asztalt , 2 hokedlit és I vizes padot csinyátattak , az vót a butorzata és I rakott sparhelt .

13 . A TSZ megalakulása nagy változást hozott számukra . Miután ismét férfi került a házukhoz , elkezdtek sok jószágot és baromfit nevelni , abból olyan hasznuk lett hogy az összes butort , modern el cserélték ki . A régit csakély pénzért a cigány családoknak adták .

Az elsőszobában , egy kombinált szekrény , egy 4 személyes rökamé , I ovális asztal , 4 fotel és ijtatetttükör van .

A hátsó szobában : egy asztal , 4 kagyló szék , 2 rökamé , egy ágynemütartó , azon áll a TV . És egy 3 ajtós szekrény .

A konyhában : a rakott sparhelt helyén gáztűzhely , a hokedlik helyén párnás fotelek . A verondán is fotelekon fekszik a kutya és a macska . A hátsó szobában olajkályha van a csikó sparhelt helyén .

A kamurát el rekesztették és villany bollerós fürdő szobát csinyátattak . Folyóvizes wc -vel . Már nemköll a kazal és a ganyédomb mellé bújva elvégezni a szükségletüket .

14 . Az öreg házban : asztalsarok , padsarok , ajtósarok , ülőhel , fekvőhel , így nevezték .

15 . A szobának az a része az első , amelyik az utcafelül van . Az utca nyugati oldalán lévő ház , a keleti rész az első . A keleti oldalon fekvő háznál , a nyugati rész az első . Így , a nyugati oldalon lévő ház , nyugati része a hátsó , a keleti oldalon lévő ház , keleti része a hátsó .

Ha idegen vagy gyermek ment a házhoz , az az ajtón belül megált , csak akkor ment beljebb ha leüléssel kínálták .

A kemonce padkára csak a jó szomszédokat és ismerősöket ültették le .

A vetett ágy előtti deszka székre csak előkelő személyeket ültettek . Pl: lánykérőt , bírót , papot , orvost .

A padsarokban : a gyerekeket ültették , a felnőtt vendég és a gazda feleségestől , az asztalmellé tett széken ültek . A háziasszony mindig az asztal saroknál ült , hogy könnyen eltudjon menni az ételt felszolgálányi .

A férjhez menő lány soha nemült az asztal sarokra , félt

az asztal alatt a macskák tányója vót . Az asztalon tésztát dagasztották , gyurtak , kenyérsütéskor a kenyeres szakajtókat rakták az asztalra , és tollat fosztottak rajt . Pisznóöléskor a tótalléknak valót azon vagdalták össze és töltötték meg .

Pelenkázni , az ágyon és a lészán szoktak . Az asztalra ülni , vagy lábbelit tenni nemszabad és nemillik . Ettől közmondás is van : " Hogy kerül a csizma az asztalra ? "...

A padsarokban a kenyeret tartották vászon abrosszal letakarva . Régen 2-3 hetes kenyeret ettek , mert egész kemencével sütöttek . Pedalatt a faklumpákat tartották , mert benn csak tutyiban voltak . Klumpa volt a téli viselő lábbeli , hóban , sárban .

19 . csak karácsonykor vót az asztaluk leterítve , piros pamuk csikos , fehérvászon abrosszal . Egyébkor , csak vasárnap délután tettek abroszt az asztalra , de csak tarka abroszt .

20 . A pirososikos fehérvászon abroszt csak karácsonykor tették az asztalra , máskor nem . Ez volt a " karácsonyi abrosz " . Ez , karácsonytól -Ujévig , vagyis a " kétkarácsony" között volt az asztalon . Karácsony este a karácsonyfát , bibliát és az énekes zsoltárt tették az asztalra és 12 szelet vöröshagymát januártól - decemberig megnevezve . Mindegyikbe só tettek , amelyikben reggelre elolvadt a só , az a hónap nedves lesz a következő évben .

A karácsonyi szemetet a lapáton a padalá dugták , csak aprószenetek reggelin vitték ki és bedobták a tikóba , hogy sok csibe keljen a jövő évben .

A nyevalyatöréses gyereket , karácsonyi abrosszal takarták le , ettől magához tért .

A karácsonyi abroszt csak hólébe vót szabad kimosni , ettől nemvesztette el a gyógyítóhatását .

21 . A karácsonyi asztal alá szakajtóban diót szoktak tenni , azt pározással eljácották és megették , hogy jó diótermés legyen a jövő évben . Ezt úgy jácották hogy : volt egy bíró , aki mindenkinek adott 6-8 szem diót a szakajtóból . Ő kivett a markába párszemet és megkérdezte a mellette lévőtől : -"Páros-e , vagy páratlan ? " A kérdezett ha azt mondta hogy : " Páros " és a bíró készen páratlan volt , akkor azt mondta : " Adj egyet hogy pároslegyen ! " akkor egy diót köllött adni a bírónak . De ha eltalálta , akkor a bíró adott neki egy diót . Amit így nyertek , azt meg is ették . Így kérdezte sorban akik jácottak .

Ez vót a mi fiatal korunkban a karácsonyi szórakozás és a kártyázás . Mamár csipketerített áll a karácsonyfa , és biblia meg zsoltár helyett drága ajándékkal van tele az alja .

A karácsonyi abroszok elmultak a régi karácsonyi szokásokkal együtt .

22 . A húsvétnek különleges terítésmódjya nemvót . Azt csak a pirostojásért vártuk . A hushagyó kedd kedvesebb volt a fiataloknak . Fánkot csak akkor sütöttek és a cölömphuzás és a bálban való maskurázás jó mulatság volt a fiataloknak .

Amelyik lánnyal a tuskót nem tudták meghusítani , annak a bálban akasztottak észrevétlenül egy kis kampósdrótra kötött cölömpöt a ruhájára .

Nagylány koromban én is fölöltöztem férfiruhába , az orromaját enyhén bekentem korommal , mintha akkor pelyhedzett volna a bajuszom . Szép fekete kucsmasapkát tettem a fejemre , az jól eltakarta a hajamat . Révás csizmát és pricsesz nadrágot kértem a sógoromtól . Mikor belenéztem a tükörbe , bizisten magamnak is teccettem . Először a nővéremet mentem megkérni , de ő röktön megismert . Ekkor átküldtem édesanyámat Antalékhoz megkérdezni , hogy egy nágocsi rokonlegény van nálunk , aki az Irént szeretné megkérni / már mint én / . Meggedik - e azt gyűjjön ? Nagyon megrostálta a Rebi néni az Irén lánynak a kérését , de mivel a mi rokon legényeinkről az a mondás járta hogy a " A szép kazsoki legények ; így örömmel engedte hogy megkérjem a lánynak kezét .

A férje nemvót otthon csak ketten voltak a lányával . Átmentem és Kazsoki János néven mutatkoztam be . Elmondtam mi járatban vagyok , nagyon kedvessen fogadtak . / Nem tűnt föl nekik hogy a sapkát nemvettem le a fejemről / hozták a finom frissen sült fánkot , bort az asztalra és kínáltak . A Rebi néni kiment a konyhába , folytatni a fánksütést . Az Irén töltött a poharakba és kínált hogy egyek és igyak , én inkább csak ettem . Harasztaltak , várjam meg a János bácsit amíg hazaér az erdőből , ahol fátvágott .

Évés után fölvette a poharat az Irén és kocintásra nyujtotta . Ekkor én is fölvettem és kocintás közben rákacsintottam az Irénre . Ekkor ismert rám és borzasztó nevetés közben kiabált az anyjának :

- Édesanyám gyűjjön be ! ... Szaladt be az anyja a konyhából , nem tudta mit történt , mért hívja a lányát ... ?

- Nézze meg jól ezt a kérését , nem ismeri ? ! ...

- Nem , nem ismerem , mondta . Ekkor az Irén levette a kucsmát a fejemről és nevetve kérdezte :- Így se ismeri ? ...

Annyira meglepődött a Rebi néni , hogy a székre rogyva ezt

Mondta : - Az anyád jó Istenit , de kitótál velünk ! ,,, Már elhatároztam : ha egyebed nincs a rajtad valónál , akkor is hozzád adom az Irént ! Kár hogy nem legénynek születettél .
- Azt énsem bánám ,, feleltem .

Rábeszéltek a lányok , hogy este uymennyek el a bálba . Ugy is tett . sok legényt összeharagítottam a bálban a kedvesével , mert mind hagyta hogy csókolgassam tánc közben . Tudták hogy az én nadrágom is azt takar , amit az ő szoknyájuk .

Igy szórakoztunk mi fiatalok 45-50 évvel ezelőtt .

23 . A temetés napján a hagytek egy darab ot a tikusból a halotti torbul az asztalon , mert különben különben minden baromfi elpusztult . egy üveg bort is tettek mellé az asztalra , mert különben a halott szelleme elszáritotta a szállítottukat .
- Hamárilyent senki elnem hisz .

24 . Faliszekrény nem volt semilyen .

25 . Álandóan , csak ősztől tavaszig étkeztek a szoba asztal mellett . Ha megkezdődött a tavaszi munka , akkor már a mezőn ebédtek , csak este a vacsorát ették az asztal mellett . Az asztalfőn mindig a gazda ült , balról mellette a felesége . szemközt velük a padon a gyerekek .

A földön csak kint a mezőben ettek ebédet .

26 . A gyermek csak ~~5~~ 5 - 6 éves korában ült az asztalnál , mikor már a padról fölérté az asztalt . Addig sámedlin ülve a hokedlirul evett . A remegőkezű öregek , a lészasszélín ülve az ölkübe tett bádogtányérbul ettek . Így a kilotyogott leves vissza folyott a tányérukba . Ez karácsonykor is úgy vót mint másnapokon .

27 . Ha egy-két vendég érkezett , azokat a gazda jobbkeze felől székekre ültették . Akár a férfi , vagy a nő rokona is . Ilyenkor a felnőtt családtagok is a padon helyezkednek el . Engem mint gyakori látogatót a lészára ültettek . De én evés időalatt nem mentem senkihöz , mert minket arra tanított anyánk , hogy nemillik evésidő alatt ottmaradni idegen háznál , sem odamenni ebédidő alatt . Én ezt beis tartottam .

Ha nem vendég az ebéd alatt érkező , azt az ágyaló a székre ültették és ha sült tészta volt , abból megkinálták .

Ha álapotos asszony érkezett evéskor , azt egyébbel is megkinálták , nehogy megkivánja és meglásson a gyerekin .

28 . Disznótör esetén is a gazda ült az asztalfőn , a vendégek jobbról a gazda mellett , a gyerekek a sarokpadon . Névnapot

nemtartottak . Bucsukor ha sokan voltak , akkor a gyerekek

sámedlin ülve ebédelték, az anya pedig a kályha vállára tett tányérból ebédelt. Ilyenkor a vendég fiataljai ültek a sarok padon, a felnőtt vendégek a gazda mellett kétfelől.

Keresztelőkor, vagyis paszítakor, szintén a gazda ült az asztalfőn, a komák kétfelül mellette. Kézfogón, az örömapa ül az asztalfőn, a vőlegény szülei a balfelén, a két násznagy a jobbfelén. A jegyespár a szülők felőli padvégén.

Lakodalmankor, az ifjupár ül az asztalfőn, a vőlegény mellett a nyoszorjósasszony és a násznagya. Az mellett a vőlegény nyoszolyólányai és vőfényei. A menyasszony mellett az ő násznagya és nyoszolyólányai a vőfényekkel. Mellettük a menyasszony rokonsága. Az újpárral szemben a szülők és az előkelő vendégek. A többi vendéget az érkezésük szerint ültették.

A nők nemültek külön a férfiaktól. Ez ma is így van.

29 . AZ ÁGYAK ÉS KÖRNYÉKÜK .

Az öreg házban az ajtó mögötti lészán alatt a két lány, ezen nappal csak egy vánkos vót egy pakróccal letakarva. Az északi oldalon a szülők ágya vót, azon egy vánkos és két dunyha vót, a lányok lészájs dunyhája is abbavót bevetve.

A keleti csucsfal mellett ágyon a tartalék ágybéli vót vetve, amit már a lányok számára gyűjtögetett az anyjok. Ezen 2 dunyha és 4 vánkos vót, ezt csak ekkor bontották föl, ha vendég érkezett. Az öreg Vázsonyi lészáját halála után az istállóba tették, ha várandós ló, vagy tehén vót, akkor hetekig ott feküdt a gazda és leste az állatokat.

A használaton kívüli ágy neve: "Vetett ágy" vót. Manár a ruganyos rökamék kiszorították ezeket a lakásokból, a dunyhák helyett pelypaplanok vannak. A régi dunyhákat huzatostul elcserélték edényért a tottszedőkkel.

30 . Elfüggönyözött gyerekágyat nemismertek nálunk. A gyerekágyas asszony 9 napig feküdt gyerekágyat, ezidő alatt a pólyás is mellette feküdt az ágyban, csak azután tették bősőbe.

31 - Belemelt diszágy és buvóágy nemvolt, sem kerekeken járó gyerekágy.

32 . A kukorica csomából fonyott lészán azért nemhagyták a dunyhát napközben, mert ez volt a nappali heverő. Ezt házilag készítették. Fakeretet szegelték össze és azt befonyták csomával. Manár a drága ágyakat is eltűzelik, nehogy lészát szivelnének meg a lakásban.

Ülőbutorok , tároló butorok .

33 . A vetettágy előtti deszkaszékekre , csak vendéget ültettek . A használatban levő háló ágylőtt , csuvabólfonyott szék vót . Az elsőágyak előtti székek neve : geszkaszék , a hálóágy előtti : fonyott-szék - nek nevezték .

34 . A szobában csak egy szekrény volt ezt : "Ómárjonnak " neveztek . Kétajtós , közösen elválasztott volt , a másik fele akasztós . A 4 fiókos felinek a felsőfióktyában , a vászon lepődök , a másodikban , a vászon abroszok , szakajtóruhák és törülközők voltak . A harmadikban a vászon gatyák és üngök . Anegyedikben az ágyhuzatok és a női alsónemük . Az akasztós feliben , az ünnaplőruhák vótak fölragasztva , az aljában a belinerkenők és a fejkendők .

Az " Ómárjom " tetején a tartalék porcelán tálak , tányérok voltak egymásba rakva . Egyikfelül a tálak , másikfelül a tányérok . Közéjük az üvegpocharak és esészek .

K i s g ó s z i t t ő t á r g y a k .

35 . A keleti csucsafalon az ablaktul délre , 2 falbavert szegre állítva , egy falbavert kampós szegre akasztva állt a falitükör felséghen előre eresztve . kb , 30 x 40 cm nagyságu . A hátmögött a hivatalos papírok , / passzusok , adóívek , kaledárium/ .

Alatta : az " Utolsó vacsora " képe . A vetett ágy fölött a " Háziáadás " képe . A hátsó ágyfölött a Károlykirályos felesége , arcképe vót . Hámanélkül , cirokszárral kifeszítve , nehogy föl-kunkoroggyon a sarkai .

A lányok lészája fölött egy papír felvédő , " Az én babám dúrcás kislány ! Dúr , dúrcás kislány ! " fölírattal .

36 . Bölcső nevót a szobában , azt csak akkor kértek kölcsön , amikor picik vótak a lányok . Különbben , minden gyereket bölcsőben ringattak régen . Két félhold alakú talpon állt , az alja és oldalai deszka vót , melynek a tetején kb , 25 cm -es rács volt keskeny lécből . Ez azért köllött , mert a legyek elől beköllött takarnyi a kicsit , és így kapott levegőt a lécek között . Nameg , ehhől a rácshoz kötötték hozzá a kisgyerek takaró vánkosának a két felső csücsköt , nehogy éjjel lerugja a takarót .

Akoravót a bölcső , hogy 1-2 éves koráig elfért benne a gyerek . Nappal lábbal ringatták , éjjel pedig mazzagot kötötték a rácshoz , azt rángatva , fekve is tudták ringatni .

- 37 . Eveszámos föliratos diazított kendők nemvótak .
- 38 . A leirton kívül egyéb kópuk nemvót , Szent kép sem mert református családok .
- 39 . Óra : csak egy zsebóra lógott a firhangtartón , másik óra nemvolt a házban .
A tűrűlköző , az ajtó körösztt pántjába vert szegre vót fölakasztva . Ma , a fölmosó ruha is különb , mint régen a tűrűlközők voltak .
- 40 . A szobában nemvótak falra akasztott cseréptányérok , evésre is bádogtányérokot hasznátak , azt nemfétették hogy eltörrik . A porcelán tányérokot , az Omárjom tetejin tartották .
- 41 . A padsarokban , vászonabrosz kötött tartották a kenyeret , hogy megne száraggyon . Télen nyáron mindig ott tartották .
Az asztalfiókban az evő eszközöket tartották . Télen a lészta alja uritűkkel vót telirakva , mert a sült uritűk finom esemége volt télen . A cserépkályha mellett kétfelül , 2-3 , kotlón ült már februárban , merta Nebi néni Lucakor egész nap az ágyban nyögött , hogy korán legyen kotlóssa . Volt is mindig ! Lépnyi se lehetett a szobában a sok csibétül , már az asztalon is röpkötték mire kitudta engedni őket az udvarra .
- 42 . Hetenként szombaton fősikáták a szobafőgyit áztatott agyaggal , utánna homokkal leszórták mert nedves vót a szobafőg . Nagytakarítást , tavasszal husvőtra mindent kiraktak és be meszelték a lakást kívül , belül . Ilyenkor kicserélték a szónaszákokban a szómát , mert a törött szómaközött sok bóha termett . Az ágybelik és a szekrénybeliek is kilevegöztek ilyenkor és fölfrissülve rekták vissza a helire .
Ősszel pedig szeptember végén , a Szentmihályi bucsura csinyátak meszelléssel egybekötött nagytakarítást . Ennél több nem is köllött .
- 43 . Régen olajmécsessel világítottak és gyertyával , a huszas években már porcelán alju talpas petróleum lámpával . Csak a fölshabadulás után lett villanyvilágítás kapolyon . Azóta mindenki villannyal világitt .

./.

A leirtakat a 65- éves kapolyi Gulyás Józsejné elmondása , és az én visszaemlékezésém szerint irtam le . Nekem még jobban eszembe jutott minden mint őneki , csak esodálkozott mikor kérdeztem tőle ezt is , azt is .

Ezeket a tárgyakat megtalálni már nemlehet , de tehetségem szerint igyekszem lerajzolni amit tudok .

A füstökonyha belterülete 3 x 5 m . Ennek a közepén állt egy buboskenence , félkörben 25 cm széles és 40 cm , magas padkával . A keleti fal mellett , 50 cm , széles , 70 cm , magas tűzhely , melynek az északi végén katlan volt . Erről a tűzhelyről fűtötték a szabáiban lévő cserépkályhát és itt főzött vaslábon egy órafazékban a Rebi néni tavasztul-őszig .

A tűszel fölött a mocogó szaggató és a szita szegre akasztva . Ezekfölött a szoba cserépkályhájának a füstcsöve , vagyis kürtje .

A délkeleti falmellett a mosószék , amit szapulló széknek is neveztek mert azon szokták a vászon ruhákat kiszapulni . Ezen álltak a vizes edények , a kanna és vödör . Fölötte , a falba vert 2 hosszú vas-szegre tett deszkán , cserép fazekak és a csöcsös fülű cserépkorsó állt , ebben szoktak nyáron vizet vinni a mezőre . A deszka szélire stelázsipapírt tettek .

A déli oldalon , a kétrészes konyha ajtótul keletre , a sodródeszka lógott szegre akasztva .

A délnyugati sarokon az ajtó mögött vót a pallásfőjáró , ott ment föl a füst is a pallásra , onnan a sövénybül fonyott csucs-falon átszivárgott . Itt a pallás főjérát lajtergya alatt a sütőlapát , szénvonyó , söprű és a kétágu nyeles piszkavas , .

A nyugati oldalon , a pallásfőjárótól északra két cseréptál és a kovászkeverő lapicka lógott a falon . Alattuk állt a dagasztószéken a sütőteknyő , a kovászfa is szegre akasztva a falon lógott . Ezt a kovász fűlő a teknyőszélire szokták tenni , nehogy a sütőabrosz beleörgyen a kovászba . Amivel kenyérsütés-kor letakarták a sütőteknyőt , azt neveztek "sütőabrosznak" .

A kemence mellett nyugatról a szapulló tung állt két bakonn , fölötte a falra akasztva a mosólapicka fa .

A kemence ajtaja egy bádoggal vót betámasztva , kenyérsütés-kor ha hűvös esős időkor , a kemence patkára ülve melegettek a család tagjai .

Ennyit tudtam ennek a családnak az életmódjáról leírni , az ő életmódjuk sem vót régen sokkal jobb a magunkfajta szegény családokénál .

Próbáltam egy különálló dagasztószéket is rajzolni .

/lásd: a 2-es sz. rajzon./

Egy Bőlesőt is rajzoltam ahogy tudtam .

/lásd: a 4-es ,sz ,rajzon./

Sajnos katolikus családról nem tudok írni , mert a falu déli részén mind ref. családok laktak . Mi is az alsófaluvégén laktunk . Nem állt módomban az ő életmódjukkal megismerkedni . Nagy vót akkor még a vallás

ellentét a felekezetek között , nemis közeleltek egymáshoz .
Szerencsére , hazánk felszabadulása ennek az állapotnak ia
véget vetett .

./.

Gyűjtötte és írta : Pintér Pálné . Tihany .

Kiegészítés .

A szoba ajtó és a konyha ajtó , kívülről lakattal volt zárható .
Éjszakára , behúzták a riglihozó masszagot , így kintől senki
nem tudott bemenni . A konyha ajtó nek az alsórésze belül ring-
livel zárás volt, a felső ajtaja kívül lakatzáros volt .

A kamara ajtó kívül vaskapocsal volt bekapcsolva , belül
ezen is faretesz volt , amit egy liken egy kampós vassal le-
hetett be és kizárni .

Az Istálló ajtó kétrészes volt , Az alsót belső vasringlivel
zárták , a felső ajtót kívül beakasztós vaskapocsal . A ház-
elején végig agyag pítar volt . A délkeleti és a délnyugati
sarkon , faoszloppal .

I/14/16

RÉGI FAFARAGÁSOK, TORNÁCOK, GANGOK, VERONDÁK . Kapolyon .

Az elmúlt nyáron a szabad föld " Irjunk együtt ujságot" című cikkében figyeltem fel a régi fafaragásokról írtakra . Ekkor jutott eszembe hogy az én szülőfalumban is voltak ügyeskező faragók , többek között a híres állatgyógyász Kapoli Gyuri bácsi .

Ő, néhány gazdagabb családnak készített gyönyörűen kifaragott karos széket . Hármát biztosan tudtam , a nagygazda Király Imre és a Gulyás Jenő , meg a mi közeli szomszédunk-nak Juhász József bácsinak . Ezeket láttam is ezelőtt 45- 50 - éve .

A Kapoli Gyuri bácsiék-nak a kaputuzsárjuk tetőjére pörge szarvu kosfejek voltak kifaragva akácfaából .

csinált. Az én apám pedig és lévén , sok szép cifra gangot, verondát . Én is sokszor segittem neki a mintákat kirajzolni , ő pedig a keskeny kerítettűfűrészsel kifűrészelte , vészte, faragta őket .

Élt abban az időben kapolyon egy süket-néma ember, a falu szegényeként egy földbe ásott bót-pincében lakott . Ha jól emlékszem -ek Tóth Pál volt a rendes neve, de mindenki csak Kuka palinak hívta .

Ő is nagyon szépen tudott faragni , mindenféle csecse-becse cifraságokat . Viráglétrákat , tele kis csongókkal .

Ezekre gondolva elmentem kapolyra , hogy amit még lehet ezekből megörökítem az utókor számára .

Elsőben Juhászékhoz mentem de aleányuk a Faragó Gáborné azt mondta : - A lányom elvitte a Kaposvári múzeumba .

- Akkor elmegyek Gulyás Jenőékhez , mondtam . Talán ott még megvan . - Jaj, de hogy van !... Az én vőm a fiuk és tavaly odament egy német hozzá, mikor egyedül vót otthon és potom áron neki adta , mivel kivolt téve a kamurába . Nem gondolta a szerencsétlen , hogy milyen érték volt az .

Igy lógós orral elindultam Kapoliók felé , de már messziről láttam hogy a kosfejes kaputuzsár helyén, modern vaskerítés áll . Azért bementem és a 78- éves fiától megkérdeztem hogy hová lett a kosfejes kaputuzsár ?

- Jaj, Lidika neis kérdezd ! Képzeld ; én betettem a fészker alá hogy ne rohagyon , mert kérte azt tőlem egy pesti pap , 500, Forintot, ígért érte és nemattam neki . A fiam pedig hazagyűtt a pyáron és azt aprította össze a tűzre , mert az száraz volt . Mikor megmondta majnem megbolondútam mérgembe , panaszkodott szegény Gyuri bácsi .

- Van-e még az édesapjának valami faragása meg? kérdeztem .

- Van bizony ! Egy karos szék és egy tükör ráma , felelte .

- Megengedi-e Gyuri bácsi hogy lefényképezzem ?... szeretném az

utókor számára megörökíteni, mondtam.

- Azt szívesen megengedem, felelte és máris ment a szobába és a szekrény mögül vette elő a vakotás üvegü gyönyörűen kifaragott poros tükör rámát. A három tornyot külön hozta ki, ami a tetejére való. Azt mondta hogy vélegény korában faragta az apja, 1886-ban, akkor vót 20- éves.

Én még nem láttam olyan szép egyenlő mintás faragást, és azt mondta a Gyuri bácsi hogy sem írni, sem olvasni nem tudott az apja, mert szegény pásztorok voltak a szülei és nem járhatott iskolába.

A régi magyar címer is rávan faragva a rámára. A karos szék hátsó támláján is rajt a magyar címer és szép egyenlő nagybetűvel hogy "EMLÉK".

Megkérdeztem :-hogyan tudta kifaragani ha írni nem tudott? ...

- Ugy Lidika, hogy azt én írtam rá, ő csak kifaragta! Tudod, ezekér má kéccer meggyütt egy nyugat-német. Ezer márkát ígért értük de nem attam neki! Amíg élek én elnem adom az én emlékül hagyott kezemunkáját. Főként ezt a széket! ...

- A tükör rámát eladná Gyuribácsi? Kérdeztem.

- Lehet hogy azt eladom, de németnek nem!

- Adja nekem aranyos Gyuri bácsi, könyörögtem.

- Ha megveszed, neked oda- adom. Megegyeztünk és azóta én vagyok a tükör boldog tulajdonosa.

Nemcsak jó faragó volt a Gyuri bácsi, hanem híres állat-gyógyász is. A környékbeli falukból csak ő érte gyűttek, akiknél valami baj vót az állatoknál. Csikókat, bikaborgyukat, hizónak befogott anyadisznókat mind ő vágta ki. gót, az a szóbeszéd járt a faluban, hogy a feleségét is kimiskárta hogy ne legyen neki több gyereke. Hogy nivót ebből igaz, azt csak ők tukták!

Kapoliéktul, a református harangozóhoz, Csuti Gyulához mentem. Tudtam hogy a szószék és az urasztala körüli kerítés, nagyon szép faragásbul vót. Ki is nyitotta a templomot, de a szép faragott kerítés már nincs az urasztala körül. Azt mondta a harangozó, hogy a szű nagyon megette, ezért köllött eltávolítani. Így csak a szószéket és az urasztalát tudtam lefényképezni.

A Kuka Pali bácsinak a faragásából, sajnos semmit nem találtam a faluban. Ellenben a harangozó-rul maradt egy emlékem.

Iskolás korunkban ez a Csuti Gyula gyönyörű verseket írt, a márc, 15-iki ünnepélyen el is szavalták a verseit. Megkérdeztem tőle, hogy szok-e még írni? ...

- Hogyne! felelte. A múlt héten is kaptam Háromezer Forintot a író szöveccségtül. Ekkor én is elővettem egy versemet, amit a gyermek kori emlékeimről, "szülőfalum" címmel írtam.

- Hesse, olvasd el ezt a verset ! mondtam és kezébe adtam a verset. Olvasás közben egy-egy szót motyogot . - Ejha !... Ez igen !... Amikor elolvasta , azt kérdezte :

- Ki írta ezt a szép verset ?... Csak nem te ??...

- De bizony én írtam ,feleltem . Nemcsak ezt , de sokat .

- És hová küldted be ? kérdezte .

- sehová sem , mert tudom hogy sehól sem fogadnák el. Ekkor még két másik verset is megmutattam neki , melyeket Tihany felszabadulása 30- éves jubileumára írtam . Mikor azokat is elolvasta ,zsebre vágta őket és azt mondta :

Én ezeket vissza nem adom , majd én elküldöm őket illetékes helyre ! Meglásd , hogy egy hónapon belül , kapsz értük 2-3. ezer Forintot ! Majd én elindítottam a karriered .

- Mennyit !?... kérdeztem hitetlenkedve . Én megköszönöm ha kétszáz Forintot kapnók is értük . Így szól a vers:
szülőfalum.

Zsuppfedelü kicsiny házikóban, e- két dombközt születtem én.
Itt tanultam beszélni és járni, jó anyámnak ringató ölén.

A tudományt osztó iskolában, mezétlábassan, itt jártam én.
Itt csodáltam fagyos télidőben, a jégesapöt házuk ereszen .

A házuk előtti " Bikaréten " kergettem, fecskefarku lepke.
Itt fürödtünk a patakvizében, a hidmellest, pajtásim és én !

Tavaszkor, ha vadsóskát találtunk, mohón téptükle egymáselöl.
Ittnyargaltunk fűzfásipöt fujva, varázslatos " bakszekér "elött.

Zölderdőben, madárdaltól hangos, szép májusi vasárnapokon .
Gyöngyvirágöt együtt szedtünk ketten, szemünkben boldogság
ragyogott!...

Holdvilágos, derüs őszi estén, halgatva a szép tücsökzenét .
A kispadon egymásmellest ülve, tervezgettünk: kedvesem és én !

A szerelem első édesesókját, holdvilágos csillagos estén.
Boldogságról szépálmokat szöve, itt izleltem kedvesem keblén !

Am : de hamar messzeszállt az álom, amit akkor szövögettem én .
Szülőfalumtól messze kerültén,.. Máscsillag ragyog éltem égén!

Mikor elszáll szememről az álom, irótollam fogom kezembe .
Minden búmat- bánatom feledve , írok sok szép mesét, verseket .

Elrepültek az évek felettem, hajam dörög...hátam is hajlott .
Annóta téled elkerültem , " szülőfalum" ... megnőttél nagyonn !

./.

szeptember elsőfelében hagytam ott a verseket , utánna csak Min -
denszentekre mentem haza a szüleim sirjához . Kíváncsian mentem
a Csuti Gyula lakására , hogy érdeklődjem a versekről . De ahogy
bementem a kapun , a szomszédja a Pintér Imre , kérdezte hogy mért
keresem a Gyulát ? őszintén elmondtam neki mindent .

Nagyot nevetett az Imre és azt mondta :- Dehogyan kap ez az írásért egy fillért sem. Hogy tudta te elhinni ennek a részeges szélhámosnak a beszédét!... Lehet, hogy majd a te verseidért kap valamit, de te elbucuszhatsz a verseidért, az biztos!

Nagyon lesújtott a hallott vélemény, mivel azt mondta az Imre hogy csak késő este jön haza síófokról, így nem tudtam vele beszélni. Megkértem a szomszédját hogy mondja meg neki hogy a verseimet feltétlen küldje vissza!

Hazaérve, válaszborítékos levelet küldtem neki, de bizony nem válaszolt a levelémre. Ekkor a VB titkárnak írtam.

Igy, borban fürösztve szutykossan bár, de visszakaptam a verseimet. Megtanultam azt a szólásmondást hogy: "Hinni lehet már akinek!... De, sohasem mindenkinek!"

./.

A fararagásos gangok, verondás, tornácok házak leírása.
Elsőben a Rákóczi ut 41-es számú háznál készítettem 3-felvételt. A jelenlegi tulajdonosa, özv. Biró Gábornó.

1930-ban építtette át az apja, Czeider István MÁV. dolgozó. Régen zsuptetés kis ház volt, az ablak előtt nagy pogácsa almával, melyről csak lopva egettünk iskolás korunkban, a jelenlegi gazdával a Bözsivel, aki osztálytársam és legjobb barátom volt.

Az öreganyja, ha meglátta hogy egy hulló almát fölvetünk, a kaspóbotyájával dobált bennünket érte.

De mi sem maradtunk neki odós, ha elment a boltba, papirossal és tégladarabokkal telti raktuk a füstliktyát a konyhában.

Mikor tüzet rakott, az összes füst a szobájába ment, mi pedig az ólba elbújva figyeltük hogyan mérgeződött.

A piros rácsos, deszkás gangot az én apám készítette 1930-ban. A rácsos kut felsőrészt szintén ő készítette. Eszembe jutott hogy régen volt nekik egy szép cifra virágos ládájuk. Megkérdeztem a bözsitől, hova tették? Nevetve ment a fészer alá és hozta a láda maradékát. Mondván, hogy kicsibék etető helye.

Még az egyik végén megvan a faragott minta, így azt is megőriztettem. Hogy azt ki csinálta: azt már senki sem tudja, még az ódesanya örökölte Meesoládról.

A következő 43-as számú ház Paska György háza, ezt szintén az apám id. Balogh Gyula Ács-m készítette 1928-ban.

A 44-es, alatti mintás, rácsos kut tetőt, 1938-ban, Bocsor Kálmán, Kelemenföldi Állomásfőnök csináltatta apámmal. A jelenlegi gazdája: ifj. Tóth József.

Az 51-es, sz. ház tulajdonosa, Culyás Józsefné, szül. Antal Irén. Ezt egy ház választja el az én szülőházemtől észak felől.

Ő csak 2-óvvel idősebb nálam, így hát naponta együtt voltunk. 1929-ben építették újjá a régi füstös konyhás házukat. A tető és famunkát itt is az apám végezte, én is segittem neki.

A régi zsupptetős füstös házban, I-szoba, I-füstökonyha és egy kamura vót. A kamurában az akkori gazda, az öreg Vázsonyi József bácsi vót, mert a veje az őszödi származású Antal János, csak 22-ben jött haza proszfogságból.

A szoba butorzata egy ágy, 2-csumából fonyott lósza és 2 szék, I-asztal és néhány 4-lábu fejszék vót.

A konyhában kopott kemence, mellette katlany és tüzhely. Onnand fűtötték téln a szoba cserépkályháját. Tavasztól-őszig a füstökonyha tűszelín, vaslábon főztek. Tésztát csak a kemencében sütöttek, mivel sparheltjük nem vót. Az öreg Vázsonyi bátyára, szintén csumából fonyott lószán fekütt a kamurába, mert a két lány unoka nem bírta a büdös pipafüstöt. Mert nem dohányt szívott a pipájában, hanem mindenféle levelest.

Régen WC, olyan ritka vót mint a fehér holló. Mindenki ott végezte el a dögát ahun alkalmas helyet talált, a ganyódomb mellett, eresz alatt, szómakazal mellett, disznó ól mögött, vagy a bokor mellett. WC-papír sem volt, megfelelt e-célra egy gazcsomó, vagy kukoricacsutka. Nem vót ujság itt-ott egy gügyulló embert látni a faluba. Régen ha új menyecske került a faluban, mindenki elment menyasszony lesőben. Az öregasszonyok azt mondták: - "Mit kíván - csiskottok? Megláthattjátok még szaró helibe is!"...

Ennek az öreg Vázsonyi bátyúrának az ól mögő vertek le két cüjeket, arra tettek egy deszka darabot, mert nemtudott leguzyúnyi.

Odejárt az öreg, és egy kukorica csutával tőrülte ki a seggit. A csutát az ól deszka közé dugta, hetekig azt használta. Egyszer aztmondta az unokája az Irén: * Tudod mitesinyátem? bedörgátem öregapám valag tőrüllő csutáját sompaprikával, majd meglessük ha elmegy, hogyan sziszereg a paprikás csutátul! Ugy is lett. Mikor láttuk hogy megy az öreg az ólmögő, mipedig bebújtnk azólba és ott lestük. Mikor elkezdett az öreg sziszeregni, mi kiszöktünk az ólból és ugytettünk mintha mitssem tudánk. Még azt is megőttük hogy csollányt dugtunk ki az óldezzkák között az öreg feakéhoz.

Mikor már férjhezmenő lett az Irén, sok kérője jött vidékről is. Jó képű is volt, meg ami a legfőbb volt, gazdag is. Nekem mindet bemutatatta. Valami szesszel mindig áthivott hogy nézzem meg, milyen a kérője. Mikor a szőládi, Horváth Jóska megkérte, akkor is elhivott. Szép derék, csinos legény vót, de nagyon kelekótya vót.

Mikor ott voltam azt mesélte, hogy aztmondta a köröskaptya hogy

Amelyik legény vidékre megy lánykérőbe, az tegyen egy kukorica csutát a nadrágja ellenzőjében, akkor biztos hogy kap lányt!

Nagyot nevetett rajt az Irén és az anyja a Rebeka néni, én pedig megbotránkozva a buta viccén, megkérdeztem tőle: - Maga is így tett?... Ennél okosabb tanácsot nem tudott adni a körösztapja?...

Láttam hogy a Rebeka néninek nagyon tetszik a legény, biztos voltam benne hogy hozzá köll menni az Irénynek.

Elköszöntem és hazamentem, de az Irén kikérésért én megkérdezte:

- Na, mitszolsz hozzá?...

- Ószinte lehetek? kérdeztem.

Csak az őszinte véleményedre vagyok kíváncsi, mondta.

- Hát ami azt illeti, derék és jóképű legény, de nagyon ketyelköttyű!... Nekem nem köllene ha az egész szőlád övé volna, akkor se tudnék a felesége lenni.

Ekkor a szegény Irén sirva mondta: - Pedig hozzá köll mennem, mert jó módú egyes legény. Édesanyámat csak az érdekli.

Akit az Irén szeretett, azt szegényíték a szülei. Az volt a mondás: "A szerelem mulandó, de a gazdagság maradandó"!...

Hozzáment az Irén, de rá egyévre született egy kislánya, akit még csak meg sem nézett az apja. Azt mondta hogy ő csak gyereket tud csinítani, ez nem az övé. Kórházban nézte meg, és fölkapta az ágyról és kidobta a hóba pólyástól.

Szegény Irény egy kabátot kapott magára és egy bolinorba takarta a havas pólyát és elindult vele a dermesztő hidegbe gyalog haza kapolyra. De mire hazaért, halott volt a kislánya.

Így tették régen tönkre a gazdag szülők a gyerekeiket kapzsiságból.

A 61-es számú ház Mészai Gyúrács. Ennek a gangját az édes apja készítette, aki bognár és szatmos is volt. Az ablakrámákat is ő cifrázta ki. Egy ősi pad van a tornác végén, mely még a dédapáról maradt, sajnálják összeválni. Ezt is megörökíttettem.

Ezután Gerliszki Jánosék verendája következett. A 63-as számú. Megkérdeztem a fiatal asszonyt, nincs-e valami régi faragott butonuk? - Az nincs, de azért mutatok valamit, mondta. Bement és egy gyönyörű faragott álványos léprámát hozott ki, melyre csodaszép csontból faragott óralánc dísz volt akasztva. Az ő férje faragta pásztor korában. Sajnos, a felvételen nem látszanak a gyönyörű minták.

A 67-es számú ház tulajdonosa Pincés Gergely. Szabó Ferenc, az apósa építtette 1938-ban. A tetőt és tornác faragásos munkákat a zicsi, sárdi József ácsmesterek készítette.

Ez a Szabó Ferenc bácsi nyáron is bársonynadrágban járt, masináláskor

folyt róla a víz, akár a máhás számról, de a nadrágot is nem vetette magáról. Állandóan azt mondogatta: - De melege valagán!...

A 68-as számú ház jelenleg a Postaház. Régi gazdája Faragó József volt, aki soha nem ült föl kocsira mindig gyalogált. Azonoka veje nyugalmazott esendőtiszt volt, aki hintón járt. A tabi piacra minden kedden- pénteken mentek a hintóval, de az öreg csak gyalog ment élete végéig. sok fiatalot lehagyott a gyaloglásban. 96-éves korában 1934-ben, a templomban halt meg istentisztelet alatt.

A szócsek melletti elsőpadban ült mint presbiter. Gyakorta néztük hogy a Faragó bácsi elaludt a prédikáció alatt. Mikor vége lett a prédikációnak és mindenki felállt, űlve maradt. A mellette ülő Csere Sándor bácsi meglökte hogy ébredjen föl. Ekkor oldult a padban és akkor láttuk hogy meghalt. Hóttan vitték haza a templomból, szép halált adott neki Isten!

Az ő házuk verondáját és gangját az őn apám készítette 1923-ban.

A 76-os számú ház Somogyi László kőműves tulajdona. Az ő verondás gangjukat őn kut totót, a zicsi, Nizunberger István ácsmester készítette 1936-ban.

A következő házak a Kossuth utcában vannak.

A 2-es számú ház tulajdonosa Boldizsár Imre. Ezt a bálványosi Kocka Sándor ác készítette, 1920-ban.

A 3-as számú házat Simony Lajos építtette 1927-ben, akkor fagyott el Pongrác napján a szőlő, és minden gyümölcsfa. A roznok már virágoztak, az teljessen elfagyott. Csapán kötél esinyállásra lehetett fölhasználni. Simony bácsi is jómódu gazda lévén, elkeseredésiben a kalandáriumban össze-vissza szúrkálta a Pongrácot. Mivel hogy sok ember dolgozott az épülő házán és ezt mind tudta, valamelyik el mondta a szakosi hírversirónak, aki verset írt róla. Így élte végéig rajt maradt, hogy kiszúrkálta a Pongrác szemét a kalandáriumba. Ennek a famunkáját apám Balogh Gyula ác készítette. 1927-ben.

A 4-es számú házat Véber Mihály csődörös gazda építtette 1926-ban. Ennek a lánya kicsit gyöngé gondúkodásu volt, egy jóképű szegény hentes elvette a gazdagságáért. Mikor egyszer a csődör úgy meg rugta hogy eltörött a lába, odament hozzá a felesége és attő kérdezte tőle: - Lajosom, jól megrugott a csődör?... Az pedig mérgesen felelte: - Ette a fene hogy jól! Inkább, nagyon! El is váltak hamarosan.

A 8-as számú, az űkös János háza. Ezt 1930-ban, Kocka Sándor, bálványosi ác készítette.

A 13-as számú, A Bórh Ferenc háza. Ezt, 1938-ban, Nizun-

berger István, zicsi, ács készítette.

A 49-es számú ház tulajdonosa, Döme György. Ezt Kocka Sándor bálványosi ács m. készítette, 1920-ban.

A következő házak a Petőfi Sándor utcában vannak.

A 19-es számú ház, Nizerák Sándor tulajdona, jelenleg itt van a T SZ-iroda. Ezt Sárdi József, zicsi ács-m, készítette 1938-ban.

A 23-as számú, Tollas József háza. Ezt, 1930-ban, Nizunberger István, zicsi ács-m, készítette.

A 28-as számú, Paár Jenő háza. Kocka Sándor, bálványosi ács-mester készítette, 1932-ben.

A 30-as számú házat Bekes Gábor építtette 1927-ben. Ezt is Kocka Sándor, bálványosi ács-m, készítette.

Végül a szabadság utcai házak következnek.

A 9-es számú házat Véber János építtette, 1935-ben. Ezt Sárdi József, zicsi ács-m, készítette.

Ez a Véber bácsi verte meg Kádár Jánost gyermek korában, mikor a kanásznak segített hajítani a faluban és úgy megütötte a Véberék birkáját hogy eltörött a lába. A Véber bácsi pedig elvette a kanász ostorát és jól elfenekelte a jancsit. Mert kapolyon csak Bálind jancsinak nevezte mindenki, mivel Bálindék nevelték.

Az 1960-as években, amikor kulturházat avattak kapolyon, meghívták rá, Kádár János elvtársat. Mikor az ünnepi asztalnál ültek, azt kérdezte a Kádár elvtárs: - Él-e még az a Véber bácsi aki engem gyerek koromban elfenekelt a karikás ostorral?...

Fél ált a Véber bácsi és igyszólt: - Igen is hogy élek!... Én vagyok az aki elvertem! Hát még nemfelejtette el?...

- A gyerekkori csínyeit nemfelejtí el senki, mégha nemkapja meg az érte járó fenyítést akkor sem. Jól tette hogy megvert, meg érdemelten, mondta mosolyogva.

A 14-es számú, Szende Albert háza. Ezt az apja Panics Albert építtette, 1920-ban. Balogh Gyula helybeli áccsal. A fiait az apjuk halála után magyarosították a nevüket.

A 17-es számú szabó Károly építtette 1924-ben, Balogh Gyula helybeli áccsal. Ezt a szabó bácsit mindenki, valóságos rossebnak nevezte. Mivel az volt a szavajárása, ha valakire vagy valamire mérges volt mindenre azt mondta: - Hogy aza való-ságos rossebn egyéneg! Így különböztették meg, a másik szabótól.

A 22-es számú ház, Herold Gyula tulajdona. Ezt sárdi József, zicsi ácsmester készítette 1939-ben. Itt már elbontották a szép rácsos, cifra verondát és modern üveg verondát csináltatták helyette.

A 26-os számú, a Csere Sándor háza. Ezt, apám Balogh Gyula ácsmester készítette 1930-ban. Már ennek az alsó része is a végét járja. Mondta is az unokája, hogy lebontják mert elkorhadtak a deszkái és az oszlopok alja.

A 38-as számú, a Takács János építtette 1936-ban. Pár év múlva takarodáskor a villám agyon vágta kint a mezőn kocsizakás közben. Hirtelen vihar támadt és már a legfelső sort rakta, azt mondta a rakódtatójának: - Siessünk, mert nagyon dobálózik a szent Péter!... Ezen szóra hirtelen esett le a kocsiról. Teljessen megfeketedett az egész ember. Most a fia lakik a házban. Ezt, Nizunberger István, zicsi ácsmester készítette.

A 49-es számú, Véber Imre tulajdona. Ezt 1925-ben, apám, Balogh Gyula ácsmester készítette. Itt téglaalul rakott a gang alja, csak a falra épített oszlopok vannak kicifrázva és az orosz szegőlydeszkája.

A 64-es számú kicakkozott verondás, cifra gangos ház, Faragó József háza. Ezt, 1925-ben, sárdi József, zicsi ácsmester készítette.

Ennek a nagyapjának szódagyára volt a háború előtt, ezért őt szódás Faragónak nevezték, mivel sok Faragó nevű volt a faluban.

1919-augusztusában ő mentette meg az életemet. Én 7-éves voltam, akkor verték le a kommunizmust. A tanítónk Bódis Géza, sok mozgalmi dalt tanított az iskolában. Én nagyon fogékony voltam a daltanulásra, így elsős létemre minden dalt megtanultam.

Ekkor, libákat őriztem az alsófaluvégin és játékok közben dalolgattam. Ezt daloltam:

Kótszál virág a kezemben szép piros a színe.

A fehérrel, zöldlevéllel, jól illik a szívbe.

Piros, fehér mellé a zöld, jajde szépen illik!

Ki ilyet hord: a szívemben magyar órszós gyillik!...

Ahogy ezt daloltam, láttam én hogy az arra jövő csöndérek megálltak. De mit tudtam én 7-éves ósszal, hogy nem szabad azt dalolni. Utánna pedig nagyhangon rákezdtam hogy: - Fogyverre honfiak!... De ezt már nemfejezhettem be, mert az egyik úgy belémrugott hogy a tüske gyepű tetején egy hegyes karróba estem, az fölhasította a baltemporomat. Ajultan feküdtem a gyepűben. A Faragó bácsi jött oda hozzám és ő vitt be a szőlő házba, a vajda néninek kiabálva: - Zsófi, gyereki gyorsan! Csinyály valamit ezal a kis Balogh

lánnyal mert minden vére elfolyik, én pedig elmegyek az anyjáért. Ahogy a vajda néni mosta le rólam a vért, magamhoz tértem. De a vér nagyon folyt a temporombul, bement vajdanéni és egy szelet áztatott kenyert összenyom kodott sóval, azt szétlapitva a vérző sebre tette. Ekkor ismét elvesztettem az eszméletem, mert a sós kenyér igen csipte a sebem.

Mikor ismét létretörttem akkor már otthon voltam az ágyban, szegény édesanyám átkozta a csöndéreket. A Faragó bácsi elmesélte hogy történt az eset, mert az ő pinceje előtt történt. Ő mindent látott és hallott, azt is amit daloltam és azt is mikor a csöndér belémrugott és azt mondta: "Nesze te kis vörös ringyó!" és ezzel otthagytak. Figyelte a Faragó bácsi hogy mivan velom, mivel látta hogy nem mozdulok, azért jött oda hozzám és vitt a szőlő házhoz.

Orvosra nem volt pénzük a szüleimnek, így hanyalapuval burogatta édesanyám a sebemet és kamillával mosogatta. Hat hónapig nyontam az ágyat, mert a tempor forgóm is megsérült, ezért nem jártam én második osztályban, de azért ne buktem meg, mert a tanító ur mindig megüzente a leckét és én otthon megtanultam. A vizsgán jobban tudtam mint az osztálytársaim.

A tanító ur is többször meglátogatott és könnyes szemmel mondta: - szegény kislány, te én miattam szenvedsz... Őt is nagyon meg-hurcútták, el is költözött a faluból és pár év múlva meghalt.

Igy, nekem is van egy fájó emlékem 1919 - ből. A református templom szószékéről, két felvételt készítettem, de sajnos a tetejéről és az aljáról a legszebb díszítések már hiányoznak, mert megette a szű, ezért köllött eltávolítani.

Az Urasztala körül szintén ez okból távolították el a szép ke-rek faragott kerítést.

A 61-es számú házban lakik a Kapolyi Gyuri bácsi, itt készítet-tem két felvételt az édesapja faragott karos székjéről, hármat pedig az 1886-ban faragott tükör rámáról, amit sikerült meg-szerennem tőle.

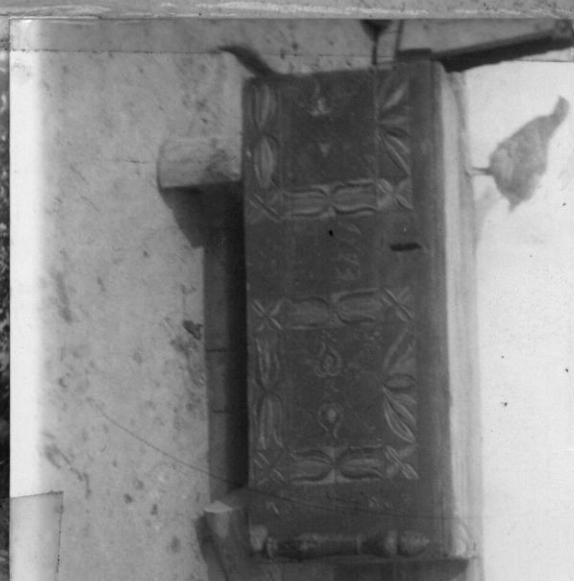
Ennyit sikerült megörökíteni a kapolyi fafaragásos munkákból. Sajnos ezeket is a végpusztulás fenyegeti, mert azt mondják hogy ez csak pók fészkek. Nemgyőzik pókhállózni.

A mellékelt lapokon, sorszám szerint közlöm a fényképeket.

Gyűjtötte: Pintér Pálné. Tihany.

1976. máj. 17.

41-es ház. (3-képi) 1-ső, agang. 2-dik a rácsos kut a tulajdonos Pirtó Gábornéval. 3-dik, a régi cifra láda a jogos tulajdonosokkal.

Somogy Megyei Múzeum
14-1126
Múzeumi archív

43-as, ház Paska Györgyé.

44-es, számú ház rácsos kútja. Uj. Joth József tulajdona.

51-es, sz. Faorlopas ház Guljas Józsefné. szül. Antal Jenő tulajdona.

A 61-es, sz. ház. (3. kép) 1-ső az utcai ablakok cifra ablak tokja.

2-dik, kép: a gang cifra alsórése.

3-dik, kép: 45-ös sz. ház Mintai Gyula háza. előtt.

A 63-as, sr. ház Gerliszki Fános, rásbetétes háza. (3-képi) 1-ső a rásos elejü hárrén. 2-dik kép, a faragott képráma oldalról a faragott kőnt óraláncal. 3-dik, kép előlről néve a képráma.

A 67-es, sr. Pince's Gergely háza:

A 68-as, sr. A Postaház: (2-képi) 1-ső, kép, a lugasal bevont gang. 2-dik, kép, a veronca a lugassal. Korvált foznet hágyateka.

Somogyi Múzeum
MA-1126.
Képzési osztály

A 76-os, sr. Somogyi László háza: (2-képi) 1-ső, a ház. 2-dik, a rásos kut.

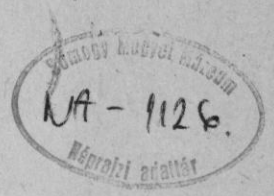

Kossuth utca.

2-es, sr. Boldizsár Imre, cipra orolajos háza.

A 3-as, sr. Simon Lajos háza. (2-képi) 1-ső, kép, a ház hátsó része a gardasági épülettel.

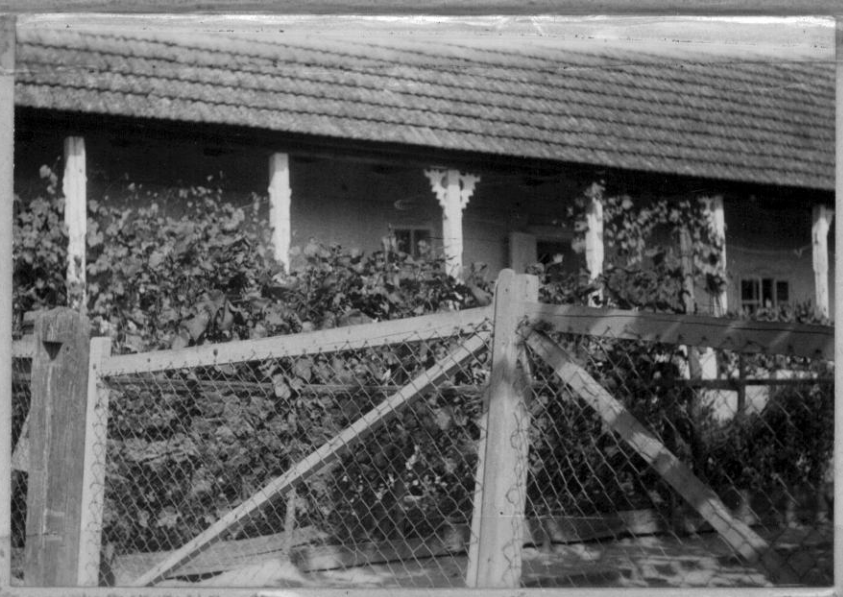
A 3-as, sz. ház, rácsos és mintás deszka gangjával. Simon Lajos háza. 2-dik, kép.

A 4-es, sz. A véber Mihály, cifra verandás háza.

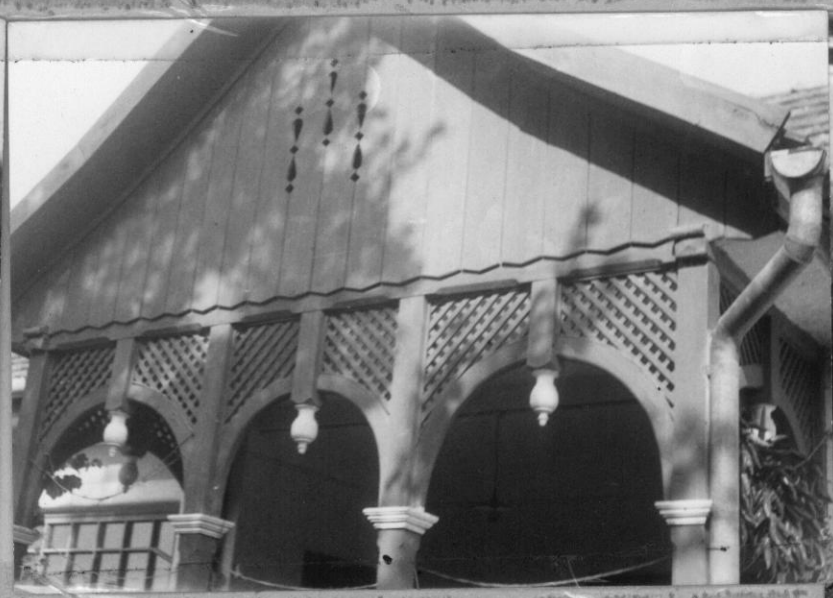

A 8-as, sz. Ukös Fános, cifra oszlopos háza.

A 13-as, sz. Bömh Rudolf, rácsosított oszlopos tornácos háza.

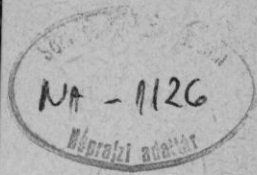
A 49-es, sz. Döme György, cifra oszlopos háza.

A Petöfi Sándor ut, 19-es, sz. Rácsos és mintás deszka, gangos és verandás ház, Micserek Sandoré. Itt van a T Sz, iroda.

A 23-as, sz. Tollas József háza. (2-keji) 1-ső, kép: a 3-ives veronda eleje. 2-dik. kép: a rácsos, cifra kút teteje.

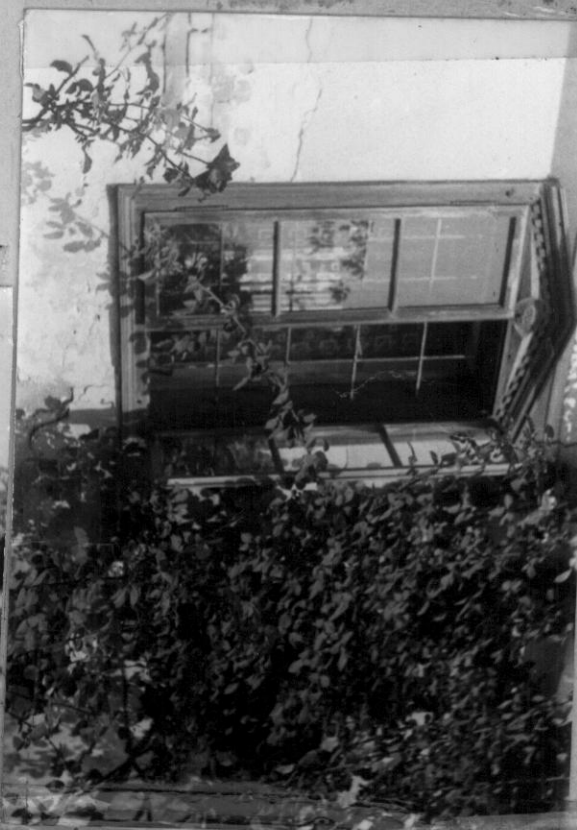

A 28-as, sz. Jaar Jenő, cifra orsolyos tornácos háza.

A 30-as, sz. Bekes Gábor, cifra orsolyos tornácos háza.

Szabadság utca.

A 9-es, sz. Véber János, rácsosított cifra gangos és verondás háza.

A 14-es, sz. Szende Albert háza
(4-kép!) 1-ső, kép az utcára néző
3-cifra tokos ablakkal.

2-es udvari
ablakkal.
A 14-es, sz.

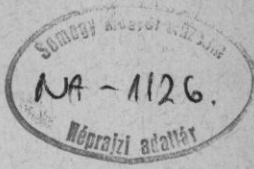
3-dik, a puszulásnak indult szék
mintás veronda eleje.

A 14-es, sz.

4-dik, a gang látható része.
Felső részét a lugas eltakarja.

A 14-es, sz.

A 17-es, sz. Szabó Károly, cifra gangos háza.

A 22-es, sz. Herold Gyula, gangos háza.

A 26-os, sz. Csere Sándor, cifra onlopos gangos háza.

A 38-as, sz. Takács János háza. (2-kép:)
1-ső, kép: A ház cifra gang távolból.

A 38-as, sz. ház gangja, közelebbről.
2-dik, kép:

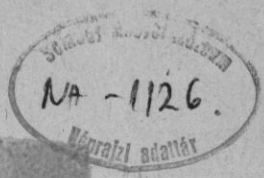
A 49-es, sz. Véber Imre háza. Cifra onlopos és mácos, nyirkézett ereszes ház.

A 64-es, sz. Faragó József háza. (2-kép:)
1-ső, kép: A gang alsó cifrazott része.

2-dik, kép: A veronda felső, cifrazott, nyirkés homlokzata.

1. kép: A kaposvári Ref. templom Urasztala.

2. kép: Ref. szószék, távolból.

3. kép: A szószék, közelebbről:

A híres faragó, Kaposi Gyuri bácsi, faragott karos széke, távolról. 4. kép:

5. kép: 1886-ban faragott, tükör ráma, amit nélegény korában készített.

6. kép: A karos szék közelebbről,

7. kép: A faragott tükör ráma, távolabbról. A 78. éves Gyuri bácsi feleségétől segélte fogni, mert a tornyai le-estek már.

8. kép: Itt dolgozta férjét Kaposi néni, amiért eladta nekem az apósa tükörét. Gyűjtötte: Pintér Pálné, Tihany, 1976.